

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 15-16 marca 2013 r. na kierunku etnologia

prowadzonym w ramach obszaru nauk humanistycznych na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Cezary Kukło, członek PKA

członkowie: dr hab. prof. UW Anna Malewska-Szałygin, ekspert merytoryczny

dr hab. Janusz Barański, ekspert merytoryczny

mgr Ludmiła Grudniak-Wał, ekspert formalno-prawny PKA

Ewa Profaska, ekspert ds. studenckich

Krótką informacją o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku „etnologia” prowadzonym na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2012/2013. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz pierwszy.

Wizytację członkowie Zespołu poprzedzili zapoznaniem się z Raportem Samooceny przekazanym przez władze Uczelni, ustaleniem podziału kompetencji w trakcie wizytacji oraz sformułowaniem wstępnie dostrzeżonych problemów. W toku wizytacji Zespół spotkał się z władzami Uczelni i Wydziału prowadzącego oceniany kierunek, analizował dokumenty zgromadzone wcześniej na potrzeby wizytacji przez władze Uczelni, otrzymał od władz Uczelni dodatkowo zamówione dokumenty, przeprowadził hospitację i spotkania ze studentami oraz spotkanie z pracownikami realizującymi zajęcia na ocenianym kierunku, przeanalizował wylosowane prace etapowe pod względem między innymi podobieństwa do źródeł internetowych.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.

1. W 2004 r. Uniwersytet Gdański przyjął strategię rozwoju na lata 2005-2013 (zatytułowaną *Budowa Bałtyckiego Kampusu Uniwersytetu Gdańskiego*), która została zmieniona w 2008 r. i wydłużona do roku 2015 (Uchwała Senatu UG nr 85/08 z dn. 18 grudnia 2008 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Uniwersytetu Gdańskiego do roku 2015 (Cele i działania strategiczne)”. W dwa lata później – po uwzględnieniu potrzeb i sygnałów płynących z regionu – powyższa koncepcja została zmodyfikowana w 2010 r. (Uchwała Senatu UG nr 25S/10 z dn. 25 lutego 2010 r., a nowa Strategia rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego obejmuje okres do roku 2020. Kolejne Uchwały Senatu UG w l. 2011-2012 uzupełniły powyższą Strategię wprowadzając m.in. zmiany Wieloletniego Planu Inwestycyjnego UG na l. 2011-2020.

W sformułowanej Strategii UG znajdujemy pełne zrozumienie dla wprowadzanych w RP reform związanych z Procesem Bolońskim, wdrożeniem Krajowych Ram Kwalifikacji i systematyczną oceną pracowników naukowo-dydaktycznych. W zakresie szczegółowym postanowiono uruchomić nowe kierunki studiów I i II stopnia w obszarach interdyscyplinarnych, a także studia III stopnia we wszystkich dyscyplinach, w których Uniwersytet posiada uprawnienia do nadawania stopni naukowych. Ponadto położono nacisk na rozwój szeroko rozumianej problematyki morskiej i umocnienie więzi uczelni z otoczeniem gospodarczym i społecznym Pomorza.

Koncepcja kształcenia na kierunku *etnologia* prowadzonym na Wydziale Historycznym jest w pełni zgodna z misją i strategią rozwoju UG. Dobrze też wpisuje się w Strategię Jednostki na lata 2012-2016, w której obok kształcenia akademickiego zgodnie ze standardami światowymi, za kolejne cele strategiczne uznano m.in.: umocnienie prestiżu naukowego i rozpoznawalności wydziału w kraju i Europie oraz umocnienie więzi z otoczeniem społecznym i gospodarczym Pomorza. Należy podkreślić, że program studiów na kierunku *etnologia* przewiduje specjalność *antropologia Kaszub i Pomorza*, która dokładnie odpowiada intencjom uchwały Rady Wydziału. Odwołując się do Działu VI Statutu Uniwersytetu Gdańskiego mówiącego o obowiązku prowadzenia badań naukowych przez jednostki uniwersyteckie można podkreślić, że jeden z etatowych samodzielnych pracowników Zakładu Etnologii UG uzyskał grant z NCN na badanie dziedzictwa kulturowego Kaszub. Materiały jakie zgromadzi w czasie realizacji tego projektu mogą stać się cennym źródłem wiedzy o regionie i jego mieszkańcach. Zasugerować można stworzenie archiwum źródeł zastanych i wywołanych dotyczących życia społeczno-kulturowego Kaszub i Pomorza.

Kierownictwo wizytowanej Jednostki dążąc do stabilizacji kadrowo-organizacyjnej kierunku podjęło starania o nowe etaty u władz Uczelni znajdującej się w bardzo trudnej sytuacji finansowej, które zaowocowały zatrudnieniem kolejnego jednego pracownika i rozpisaniem konkursu na stanowisko adiunkta w Zakładzie Etnologii. Pomimo pozyskania nowych pracowników Zakład Etnologii wciąż potrzebuje wzmocnienia kadrowego zarówno ze względów merytorycznych jak i z powodu wysokiego obłożenia obowiązkami dydaktycznymi

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

obecnej kadry. Warto podkreślić, że pracownicy systematycznie dążą do poszerzania dotychczasowej wiedzy teoretycznej i praktycznej poprzez odbywanie stypendiów zagranicznych w renomowanych ośrodkach naukowych m.in. na Uniwersytecie Humboldta oraz innych wyjazdów, w tym długotrwałych pobytów badawczych w: Australii, Brazylii, Japonii, Papui Nowej Gwinei.

Dotychczasowa koncepcja kształcenia na kierunku *etnologia* na studiach I stopnia i perspektywy jego rozwoju zostały pozytywnie ocenione przez Senat UG, który wyraził zgodę na uruchomienie studiów II stopnia na tymże kierunku.

2. Udział wewnętrznych, a w szczególności zewnętrznych interesariuszy wiąże się ze strategią rozwoju uczelni, która z jednej strony kładzie szczególny nacisk na rozwój problematyki ludów nadmorskich w działalności naukowo-badawczej oraz dydaktycznej, z drugiej zaś stawia na *umocnienie więzi uczelni z otoczeniem gospodarczym i społecznym Pomorza*. Nie ma wątpliwości, że w tym drugim zakresie Zakład Etnologii wykazuje znaczną aktywność. Do zewnętrznych interesariuszy, z którymi współpracuje Zakład Etnologii należą: Instytut Kaszubski, Centralne Muzeum Morskie – Ośrodek Edukacji Morskiej, Muzeum Etnograficzne – Oddział Muzeum Narodowego w Gdańsku, Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach, Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny we Wdzydzach, Muzeum Pomorza Środkowego, oddział w Swołowie. W powyższych muzeach studenci odbywają praktyki zawodowe, jak również Zakład Etnologii prowadzi rozmowy z nimi w sprawie stosownych umów, na mocy których instytucje te będą mogły uczestniczyć w opiniowaniu przyszłych zmian w programie kształcenia etnologicznego. Ponadto Zakład współpracuje z organizacjami kulturalnymi regionu, w szczególności z Instytutem Kaszubskim w Gdańsku, w którym publikowane są również niektóre prace autorstwa pracowników Zakładu Etnologii.

Do wewnętrznych interesariuszy należą: Rada Instytutu Archeologii i Etnologii, Rada Programowa Instytutu Archeologii i Etnologii, Rada Programowa Zakładu Etnologii, Samorząd Studentów Wydziału Historycznego oraz działające przy Instytucie Archeologii i Etnologii koło naukowe studentów etnologii. Na szczególną uwagę zasługuje aktywność tego ostatniego, które ma istotny głos w sprawie programu studiów, organizowanych konferencji, wykładów gościnnych, praktyk zawodowych. Jako jedno z dwóch studenckich kół naukowych Uniwersytetu Gdańskiego publikuje również własne pismo „Tam-Tam”.

Studenci częściowo uczestniczą w procesie ustalania koncepcji kształcenia na kierunku etnologia. Możliwość wpływu na proponowane programy/plany studiów studenci mają głównie w ramach głosowania na Radzie Wydziału oraz dzięki przeprowadzanym nieformalizowanym rozmowom ze studentami, czy też poprzez opinie wydawane przez Studenckie Koło Naukowe Etnologów. Podczas rozmowy z Zespołem Oceniającym PKA studenci podkreślili również, że prowadzący respektują sugestie związane z prowadzeniem zajęć i poszerzaniem ich o dodatkowe treści, dzięki czemu studenci etnologii mają poczucie wpływu na osiągnięte efekty kształcenia. Ponieważ Studenci nie są członkami Rady

Programowej Instytutu, której zadaniem jest tworzenie planów i programów studiów, dobrą i pożądaną praktyką byłoby ich włączenie do owej Rady aby mieli możliwość wypowiedzenia się w sposób sformalizowany na spotkaniach ww. gremium.

Władze Wydziału stwierdzają, że z uwagi na niedawno wybrany Samorząd Studentów, dopiero rozpoczęte będą działania mające na celu włączenia studentów do Rad Programowych Instytutów. Ponadto poinformowały, iż podczas przygotowywania programu studiów (w ramach przystosowania go do KRK) studenci proszeni byli o przesyłanie propozycji przedmiotów jakie powinny ich zdaniem pojawić się w programie studiów. Otrzymane propozycje zostały przeanalizowane przez Radę Programową Zakładu Etnologii i uwzględnione w nowych programach studiów (np. dodanie przedmiotu "Podstawy warsztatu naukowego" na pierwszym roku studiów licencjackich). Studenci potwierdzają powyższe działania. Mają poczucie możliwości wpływu na proces kształcenia (efekty kształcenia, programy studiów itd.). Takie działanie jest bardzo pozytywnym przejawem, który należy wyróżnić jako dobrą praktykę stosowaną w ramach działania Instytutu. Studenci nie widzą problemów z obecnym sposobem przekazywania uwag dotyczących planów i programów studiów, uważają go za odpowiedni i efektywny.

Pozytywnym przejawem ze strony Instytutu Archeologii i Etnologii było wystosowanie prośby o opinie Koła Naukowego Etnologów UG na temat planów i programów studiów, wraz z propozycjami dokonania zmian. Z uwagi na otrzymanie dokumentu w marcu br. trudno ocenić czy zasugerowane zmiany zostaną uwzględnione podczas weryfikacji efektów kształcenia. O ile sytuacja ta nie będzie działaniem jednorazowym, można uznać ją za bardzo dobrą praktykę uzyskiwania informacji o programach kształcenia od studentów.

Współpraca z firmami zewnętrznymi jest zdaniem studentów widoczna. Interesariusze zewnętrzni mieli okazję dokonywać ocen efektów kształcenia poprzez wystawione opinie na temat planów i programów studiów. Ponieważ funkcjonowanie kierunku *etnologia* jest jeszcze krótkie, wszystkie zmiany wprowadzane są stopniowo, co można uznać za dobrą praktykę w Instytucie Archeologii i Etnologii, którą należałoby cyklicznie powtarzać w celu zapewnienia wysokiej jakości kształcenia.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1)Koncepcja kształcenia na kierunku *etnologia*, która charakteryzuje się znaczną innowacyjnością jest dobrze i prawidłowo powiązana z misją Uniwersytetu Gdańskiego oraz ze strategią jego Wydziału Historycznego.

2)Zarówno interesariusze zewnętrzni (instytucje publiczne, kulturalne) jak i wewnętrzni (pracownicy, studenci) mają istotny wpływ na koncepcję kształcenia. Ponieważ część podejmowanych dotychczas działań z udziałem studentów ma charakter nieformalny (brak studentów w gremiach odpowiedzialnych m. in. za tworzenie i weryfikację planów

i programów studiów, tj. Instytutowej Radzie Programowej), należy je jak najszybciej sformalizować.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

1. Kształcenie na kierunku *etnologia* w Uniwersytecie Gdańskim prowadzone jest od 2010 r. Wówczas kształcenie na tym kierunku odbywało się w oparciu o standardy kształcenia określone rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz.U. 2007, nr 164, poz. 1166 z późn. zm.). Efekty kształcenia dla kierunku *etnologia* zostały opracowane wg zasad określonych w Uchwale Senatu Uniwersytetu Gdańskiego nr 14/12 z dnia 29 marca 2012 r. w sprawie *ustalenia wytycznych dla rad podstawowych jednostek dotyczących uchwalania planów studiów i programów kształcenia oraz opisywania ich realizacji i oceny rezultatów, zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego*. Uchwała ma zastosowanie do programów kształcenia realizowanych w Uniwersytecie Gdańskim od dnia 1 października 2012 r.

Senat Uniwersytetu Gdańskiego Uchwałą nr 26/12 z dnia 26 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Historycznym przyjął i zatwierdził efekty, m.in. dla kierunku *etnologia*, studia pierwszego stopnia. Proces kształcenia na kierunku *etnologia* umożliwia studentom odbywanie zajęć dydaktycznych w formie wykładów, ćwiczeń, proseminariów, seminariów oraz praktyk zawodowych.

Szczegółowy sposób weryfikacji efektów realizowanych przez poszczególne przedmioty zawarty jest w skróconych opisach przedmiotu, w których wskazano jakie efekty kierunkowe realizuje dany przedmiot i w jaki sposób podlegają one weryfikacji. Skrócony opis przedmiotu przygotowuje każdy prowadzący zajęcia przed rozpoczęciem semestru.

Analiza przedstawionej do wglądu tabeli efektów kształcenia przekonuje, że efekty kształcenia na kierunku *etnologia* na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego są zgodne z wymogami KRK oraz są odpowiednikami efektów przewidzianych dla obszaru nauk humanistycznych o profilu ogólno-akademickim. Program, według którego odbywa się kształcenie zawiera opis kierunkowych efektów i tabelę odpowiedniości względem efektów obszarowych, co więcej w sylabusach wszystkich zajęć znajduje się opis efektów kształcenia ujętych w terminologii KRK. Sylabusy są udostępniane studentom na razie w formie papierowej. Od października 2013 r. ma być wdrożony system komputerowy, w którym zostaną zamieszczone sylabusy i przez który studenci będą dokonywali zapisu na zajęcia.

Dokumentacja przedstawiona do oceny PKA zawierała tabelę odniesień kierunkowych efektów kształcenia do zdefiniowanych przez MNiSW obszarowych efektów kształcenia.

Sylabusy przedmiotów zaprezentowane ekspertom zawierały opis efektów kształcenia uzyskiwanych w ramach danego przedmiotu. Efekty realizowane w ramach danego przedmiotu były zgodne z efektami kierunkowymi, choć oczywiście nie każdy przedmiot realizował wszystkie efekty. Przedmioty bardziej teoretyczne, prowadzone w formie wykładów spełniały przede wszystkim kryteria dotyczące wiedzy; seminaria, konwersatoria i ćwiczenia prócz dostarczenia studentowi wiedzy kształciły umiejętności (pozyskiwania informacji, analizy danych, syntetyzowania i interpretowania) oraz kompetencje społeczne (umiejętność pracy w grupie, organizowania pracy zespołu, koordynowania prac zespołowych). Można zasugerować zwiększenie ilości godzin ćwiczeń terenowych, co umożliwiłoby kształcenie umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych do pracy w zespole badawczym.

Zestawiając sylabusy wszystkich przedmiotów realizowanych w ramach programu studiów na kierunku etnologia na poziomie licencjackim można stwierdzić, że realizacja tego programu pozwala na osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia zdefiniowanych dla kierunku etnologia. Efekty te, jak pokazywała tabela odniesień, zgadzają się z efektami zdefiniowanymi przez MNiSW dla profilu ogólno-akademickiego, obszaru nauk humanistycznych. Wnikliwa lektura sylabusów pozwala stwierdzić, że zastosowane formy kształcenia umożliwiają realizację założonych efektów. Rozważając spójność tematyczną oferty programowej widać, że proponowane zajęcia są zgodne z przyjętymi kierunkami kształcenia zogniskowanymi wokół dwóch tropów: antropologii ludów morza i kaszubszczyzny.

Ważnym składnikiem procesu edukacji są praktyki zawodowe, które odbywają się po drugim roku studiów i realizowane są w miesiącach wakacyjnych. Głównym miejscem praktyk są muzea i instytucje kultury. Bardzo ważnym celem praktyk jest nabycie praktycznych umiejętności potrzebnych w pracy w takich instytucjach jak: muzea czy centra edukacji. Do głównych umiejętności praktycznych nabytych w trakcie tych zajęć należą:

- naukowe opracowywanie zbiorów muzealnych;
- inwentaryzacja zbiorów muzealnych;
- aranżacja wystaw;
- przygotowanie koncepcji i scenariuszy wystaw;
- oprowadzanie po wystawach;
- prowadzenie lekcji muzealnych dostosowanych do wiedzy i percepcji uczniów;
- badanie oczekiwań publiczności instytucji kultury.

Ponadto praktyki dają możliwość nawiązania kontaktów z potencjalnymi pracodawcami, co ma duże znaczenie w perspektywie znalezienia pracy po zakończeniu studiów.

2. Efekty kształcenia na kierunku *etnologia*, ze względu na wymaganą zgodność z efektami obszarowymi, są sformułowane w języku zaproponowanym przez MNiSW. Opis efektów pojawiający się w poszczególnych sylabusach jest uzupełniony bardziej szczegółowymi informacjami. Te autorskie opisy efektów kształcenia studenci – co istotne – oceniają jako bardziej zrozumiałe.

Sprawdzalność efektów kształcenia jest zróżnicowana w zależności od przyjętej formy sprawdzianu. Testy są formą znacznie mniej skuteczną niż prace semestralne, roczne czy dyplomowe. Tego typu prace pozwalają studentowi wykazać się nie tylko wiedzą, lecz także umiejętnościami (np. analizy i syntezy), a w przypadku prac do których materiały trzeba zgromadzić w terenie także kompetencjami społecznymi. W wizytowanej Jednostce wiele przedmiotów kończy się pracą roczną, co Zespół Oceniający PKA ocenia pozytywnie.

3. Realizacja zakładanych efektów kształcenia jest sprawdzana poprzez zaliczenia i egzaminy przeprowadzane w formie ustnej i pisemnej oraz w postaci pisemnych prac etapowych. W sylabusach podane są zasady zaliczenia przedmiotu i sposób oceny. Szczegóły oceniania prac są doprecyzowywane ustnie przez prowadzących. Skala ocen od 2 do 5 (możliwa ocena celująca: 5!).

Oglądowi poddano losowo wybrane karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu. Dokumenty te są sporządzane zgodnie wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188).

Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA sylabusy są przejrzyste i zrozumiałe. Studenci potrafią dzięki nim wykazać jaką wiedzę, umiejętności i kompetencje zdobędą po ukończeniu studiów. Sylabusy w wersji papierowej były dostępne dla studentów w sekretariacie. Część studentów sygnalizowała brak sylabusów na stronie internetowej i tym samym ich nieznajomość. Należy niezwłocznie umieścić sylabusy na stronie internetowej z uwagi na ich istotę w procesie kształcenia oraz prawo studentów do dostępu do tego typu informacji.

Każdy z sylabusów, przedstawionych ekspertom PKA do oceny, zawierał szczegółowo opisane kryteria zaliczenia przedmiotu. Wprowadzenie systemu internetowego, w którym zostaną umieszczone sylabusy, znacząco zwiększy ich dostępność. Większość sformułowanych kryteriów zaliczenia była adekwatna do efektów kształcenia zdefiniowanych w sylabusie. W niektórych przypadkach można zalecić lepsze dopasowanie formy zaliczenia przedmiotu do efektów kształcenia, których realizację prowadzący chce sprawdzić. Wszystkie przewidziane formy weryfikacji efektów kształcenia sprawdzają nabycie wymaganej wiedzy, wiele sprawdza także umiejętności, najtrudniej jest sprawdzić kompetencje społeczne. W przypadku niektórych przedmiotów trzeba zalecić zmianę formy sprawdzania stopnia realizacji efektów kształcenia tak aby chwyciła również przyswojenie przez studenta kompetencji społecznych. Większość przedmiotów prócz opisu formy weryfikacji ma opisane kryteria oceniania np. pracy zaliczającej semestr, co zasługuje na pozytywną ocenę.

Studenci zgodnie twierdzili, że poprzez zajęcia wykładowe, ćwiczeniowe oraz lektoraty, warsztaty, seminaria itp. zdobywają konkretne efekty kształcenia. Uważają oni, że ich wiedza, kompetencje i umiejętności są odpowiednio weryfikowane przez Uczelnię.

Ewaluacja kształcenia prowadzona jest dwutorowo. Wśród studentów przeprowadzana jest wydziałowa ankieta oceny zajęć, której podsumowaniem zajmują się służby dziekańskie. Równolegle wewnątrz zakładu odbywa się niesformalizowana ocena jakości poszczególnych zajęć. Zakład Etnologii jest niewielki – nieduża grupa pracowników i studentów umożliwia bezpośrednie kontakty bieżącą wymianę uwag i komentarzy w rozmowach toczonych pomiędzy studentami, pracownikami a kierownikiem zakładu. W zakładzie zarówno wśród studentów jak i pracowników wyczuwalny jest entuzjazm dla badań etnologicznych, którym kierownik potrafił zarazić całe grono. Wyczuwalna jest również solidarność i chęć zespołowego działania na rzecz rozwoju niedużego jeszcze i bardzo młodego ośrodka etnologicznego na Uniwersytecie Gdańskim.

Odsiew studentów jest niewielki i wynika z niezaliczania wymaganych przedmiotów. Pewien odpływ studentów widoczny na pierwszym roku związany był z możliwością rekrutacji na wiele kierunków i zapewne ulegnie zahamowaniu po wprowadzeniu obowiązku płatności za drugi kierunek studiów.

W Jednostce funkcjonuje instrukcja dotycząca przygotowania pracy dyplomowej. Studenci, którzy w bieżącym roku po raz pierwszy podejść do procedury dyplomowej będą (zgodnie z deklaracją prowadzących semina) oceniani według zasad sformułowanych w tej instrukcji. Instrukcja zawiera zalecenia dotyczące bazy źródłowej, konstrukcji pracy, zapisu bibliograficznego a także kryteriów przyznawania ocen.

Podstawowym dokumentem określającym zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego na kierunku *etnologia* jest Regulaminu Studiów Uniwersytetu Gdańskiego (przyjęty przez Senat Uczelni Uchwałą nr 12/12 Senatu UG z dnia 29 marca 2012 r.). Pierwsze obrony prac dyplomowych odbędą się w semestrze letnim roku akademickiego 2012/2013

4. Zakład Etnologii nie posiada swoich absolwentów, stąd nie wdrożono jeszcze procesu monitorowania ich karier, choć zasadniczo monitorowaniem losów absolwentów zajmuje się na UG Biuro Karier. Natomiast w celu ułatwienia startu zawodowego absolwentów istnieje kurs „Media w przestrzeni”, którego celem jest zapoznanie się z metodami pracy w mediach: technikami dziennikarskimi, pisanie, animacją kultury. Podobnie kursy z zakresu muzealnictwa i dziedzictwa kulturowego oraz praktyki zawodowe w muzeach regionu służą nabyciu wiedzy i umiejętności ułatwiających podjęcie pracy w instytucjach kulturalnych. Gdy chodzi o całą uczelnię prace nad badaniem losów absolwentów realizowane są przez Biuro Karier UG. W maju 2011 r. przedstawiony został na forum uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia projekt ankiety do badania losów zawodowych absolwentów. W tym samym miesiącu Prorektor ds. Kształcenia UG podpisała i przekazała dziekanom wydziałów UG pismo Biura Karier z prośbą o wprowadzenie obowiązku wypełniania przez studentów kończących studia formularza aktualnych danych kontaktowych na potrzeby badania. W efekcie podjętego działania dziekanaty przekazywały do Biura wypełniane przez absolwentów rocznika 2010/2011 formularze z ww. danymi. Dane z formularzy papierowych są aktualnie wprowadzane w Biurze Karier do bazy elektronicznej. W styczniu 2012 r. uczelnia podpisała – w odpowiedzi na zaproszenie Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu – list intencyjny w sprawie przystąpienia do projektu

„Prowadzenie monitoringu losów absolwentów”, dotyczącego opracowania metodyki badania losów zawodowych absolwentów. W roku akademickim 2012/2013 trwają prace nad narzędziem internetowym, które pozwoli na skuteczne monitorowanie losów zawodowych absolwentów.

Wydział posiada nieformalną ścieżkę uzyskiwania informacji z otoczenia społeczno-gospodarczego na temat jakości kształcenia na UG (m. in. poprzez przysyłanie opinii dot. programów studiów np. przez muzea z regionu). Poprzez dokonywane w siatce godzin zmiany widoczny jest wpływ interesariuszy zewnętrznych na kształtowanie struktury efektów kształcenia.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1) Sformułowane przez Jednostkę efekty kształcenia spełniają wymagania formułowane dla obszaru nauk humanistycznych, z którego wywodzi się kierunek *etnologia*, nazwa dyscypliny według spisu MNISW z r. 2011 brzmi: „etnologia”, nauki humanistyczne.

Przedstawione efekty kształcenia dla studiów I stopnia trybu stacjonarnego i niestacjonarnego są zgodne zarówno z wymogami KRK jak i koncepcja rozwoju kierunku.

2) Sformułowane dla kierunku etnologia efekty kształcenia zarówno w opinii Zespołu Oceniającego PKA jak i studentów są zrozumiałe i sprawdzalne.

3) Jednostka posiada i stosuje system oceny efektów kształcenia, który jest powszechnie dostępny, ale nie zawiera on precyzyjnych miar i wystandaryzowania oceny wiedzy, kompetencji społecznych i umiejętności osiągniętych przez studenta.

4) Brak absolwentów oznacza na tym etapie brak monitoringu, choć jednostka oferuje – co należy podkreślić - kursy ułatwiające start na rynku pracy. Jednostka (podobnie jak Uniwersytet) pracuje nad stworzeniem narzędzia do monitoringu i owe próby podejmowania działań w kierunku uruchomienia odpowiedniego procesu monitorowania karier absolwentów na rynku pracy należy ocenić pozytywnie.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

1. Program kształcenia na kierunku *etnologia* umożliwia osiąganie zakładanych celów. Zróżnicowane formy zajęć pozwalają na realizację różnorodnych efektów, choć zalecenie władz Uniwersytetu Gdańskiego mówiące o tym, że 50% zajęć mają stanowić wykłady zmniejsza możliwość nabywania przez studentów wymaganych umiejętności oraz kompetencji społecznych i jest nakierowane głównie na przekaz wiedzy.

Program gdańskiej etnologii jest wzorowany na programie kształcenia ujętym w dawnych standardach ministerialnych dla tej dyscypliny akademickiej i dąży do zapewnienia studentom treści programowych realizowanych w innych polskich ośrodkach etnologicznych. Specyfiką programu jest wytyczenie dwóch ścieżek kształcenia zwanych specjalnościami. Obie

specjalności: Antropologia Kaszub i Pomorza oraz Antropologia ludów morza są dobrze dopasowane do potrzeb regionu, z którego rekrutują się studenci Uniwersytetu Gdańskiego. Takie sprofilowanie stanowi mocną stronę gdańskiej etnologii.

Specjalność Antropologia Kaszub i Pomorza nakierowana jest na kształcenie przyszłych pracowników muzeów, skansenów i innych instytucji związanych z dziedzictwem kulturowym Kaszub. Prócz zajęć w salach studenci etnologii realizują przewidziane programem studiów miesięczne praktyki muzealne w Muzeum Morskim w Gdańsku, w Muzeum Etnograficznym w Gdańsku/Oliwie, Muzeum Rybołówstwa w Helu, w Kaszubskim Parku Etnograficznym we Wdzydzach, w Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach, w skansenie w Nadolu, w Muzeum Ziemi Puckiej, Muzeum Miasta Gdyni, w Nadbałtyckim Centrum Kultury w Gdańsku, w Europejskim Centrum Solidarności w Gdańsku, w Gdańskim Archipelagu Kultury czy w Instytucie Kaszubskim. Odbycie praktyk w którejś z wymienionych instytucji kultury kształtuje umiejętności i kompetencje społeczne studentów niezbędne w ich przyszłej pracy na rzecz regionu.

Praktyki zawodowe trwają cztery tygodnie, tj. 160 godzin dydaktycznych na pierwszym stopniu studiów. Szczegółowe zasady odbywania oraz zaliczenia praktyk zostały zawarte w Wytycznych Prorektora ds. Kształcenia Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 1 października 2012 r. w sprawie realizacji studenckich praktyk zawodowych/pedagogicznych.

W programie przewidziano jedynie 60 godzin ćwiczeń terenowych w toku studiów licencjackich. Jest to zgodne z zaleceniami KRK by studentów włączać w prace badawcze dopiero na poziomie magisterium, choć w ośrodkach o długiej tradycji koniecznym elementem studiów jest tak zwane laboratorium etnograficzne. Laboratorium, realizowane na poziomie licencjackim, jest dwuletnim cyklem badawczym, w ramach którego realizuje się projekty badawcze finansowane ze środków uczelni na działalność badawczą oraz z grantów. Należałoby zatem rozważyć zwiększenie godzin ćwiczeń terenowych przynajmniej dwukrotnie (do 120 godzin pobytu w terenie), co wydaje się konieczne dla prawidłowej realizacji założonych celów kształcenia. Prace napisane na podstawie wytworzonych przez studentów źródeł mają niepomniernie większą wartość poznawczą. Jest to także korzystne dla rozwoju regionu, który zyskuje bazę danych o współczesnych procesach społeczno-kulturowych dokumentowanych przez studentów. Materiały będące wynikiem prac badawczych powinny zostać zarchiwizowane w profesjonalny sposób, wówczas będą stanowiły bazę źródłową dla badaczy pracujących w różnych instytucjach kulturalno-społecznych Kaszub. Kompetencje społeczne jakie studenci nabywają w czasie ćwiczeń terenowych są tylko w małym stopniu możliwe do przekazania w czasie zajęć odbywanych w salach uniwersyteckich. Umiejętności kształcone w czasie ćwiczeń terenowych takie jak umiejętność rozmowy z ludźmi, umiejętność obserwacji i analitycznej refleksji nad doświadczeniem są bezcennym kapitałem dla przyszłych pracowników muzeów, badaczy rynku, działaczy społecznych, ludzi przyczyniających się do kulturowego rozwoju regionu. Także studentom którzy przybyli na spotkanie z Zespołem Oceniającym PKA zależy na zwiększeniu liczby zajęć praktycznych, przygotowujących ich do zawodu np. laboratoriów terenowych, wyjazdów/wycieczek etnograficznych/etnologicznych itp. Zarazem Zespół

Oceniający PKA zdaje sobie sprawę, że badania terenowe są kosztowne i nie każda uczelnia może sobie pozwolić na zapewnienie studentom tej wyjątkowo skutecznej formy kształcenia, niemniej

Program studiów przewiduje także drugą specjalność - Antropologia ludów morza. Wieloletnie badania jednego z profesorów Zakładu Etnologii prowadzone na wybrzeżach Australii i w Oceanii podsumowane licznymi publikacjami stanowią rękojmię właściwego rozwoju specjalności. Zatrudnienie nowych specjalistów (procedura w toku) skłaniają do zasugerowania zmiany nazwy tej specjalności na Antropologię pozaeuropejską. Obaj adiunkci są wybitnymi w skali polskiej specjalistami od kultur Ameryki Południowej, prowadzili badania w dorzeczu Orinoko i publikowali na ten temat nie tylko w Polsce. Wraz z innym specjalistą, prowadzącym prace badawcze w Japonii i publikującym na ten temat, wymienieni adiunkci stanowią mocną bazę kadrową do rozwoju antropologii pozaeuropejskiej w ośrodku gdańskim. Przy obecnej dostępności grantów badawczych mogliby liczyć na realizację projektów badawczych z udziałem studentów. W ramach tej specjalności także zalecane byłyby ćwiczenia terenowe dla studentów, oczywiście prowadzone w Polsce, po to by nauczyć przyszłych badaczy „krajów zamorskich” rzetelnego rzemiosła czyli techniki badań etnograficznych.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA pozytywnie oceniają długość trwania procesu kształcenia oraz dobór jego treści. Studenci deklarują osiąganie zakładanych celów i efektów kształcenia w ramach prowadzonych zajęć. Przekazywana im wiedza, kompetencje i umiejętności są w większości zgodne z ich oczekiwaniami. Metody prowadzenia zajęć i formy zaliczeń są zdaniem studentów dobrane odpowiednio dając możliwości opanowania wiedzy, umiejętności i kompetencji. Zdaniem studentów punkty ECTS przypisane są poprawnie i odzwierciedlają realny nakład pracy. Z kolei Zespół Oceniający PKA uważa, że z powodu braku wystarczającej ilości ćwiczeń terenowych studenci nie mogą w wystarczającym stopniu osiągnąć umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych dla etnologa. Praktyki muzealne umożliwiają im osiągnięcie umiejętności i kompetencji społecznych odpowiednich dla pracownika muzeum lub ośrodka kultury.

Jednakże studenci podnieśli problem że nie mają oni pełnej możliwości wyboru tzw. przedmiotów obieralnych, które pozwalałaby na indywidualny rozwój. Twierdzą, iż Instytut oferuje im jedynie jeden przedmiot zwany fakultatywnym, nie mają jednak oni możliwości dokonać jego zmiany.

Studentom bardzo zależy na poszerzeniu oferty tzw. przedmiotów obieralnych (fakultatywnych) tak aby móc dokonywać wyboru chociażby spośród dwóch lub trzech oferowanych przedmiotów (obecnie mają odgórnie przypisany jeden). W tym zakresie proponują nawiązanie współpracy z innymi Wydziałami, na których mogliby odbyć przedmioty w ramach zajęć „obieralnych”. W braku takiej możliwości studenci wizytowanej jednostki widzą ograniczanie rozwoju ich własnych zainteresowań w ramach studiowanego kierunku.

Regulamin Studiów (rozdział 6) stwarza możliwość indywidualizacji studiów studentom wybitnie wyróżniającym się oraz osobom niepełnosprawnym. Studenci potwierdzili, że posiadają wiedzę na temat oferowanych przez Uczelnię form indywidualizacji kształcenia i korzystają z powyższych możliwości. Uzyskanie indywidualnego planu studiów przyznawane jest przez Dziekana, który określa zasady i tryb realizacji IPS. Indywidualny plan studiów na Uniwersytecie Gdańskim przyznawany jest na okres nie dłuższy niż jeden rok akademicki. Szczegółowy opis przyznawania indywidualnego toku studiowania dla studentów uzdolnionych oraz niepełnosprawnych opisany jest w Regulaminie Studiów.

Studenci niepełnosprawni na Wydziale Historii UG mają możliwość dokonania zmian w organizacji studiów w ramach uzyskania IPS ułatwiającego im naukę.

Czas trwania kształcenia obejmujący 3 lata studiów licencjackich jest czasem przyjętym dla uzyskania tego stopnia na kierunku etnologia we wszystkich ośrodkach w Polsce. Program kształcenia obejmuje szerokie spektrum treści. Wyraźne sprofilowanie zainteresowań (Ludy morza i Kaszubistyka) jest atutem wizytowanej Jednostki. Do realizacji tych specjalności Zakład dysponuje kadrą i proponuje właściwie dobrane przedmioty. Aby w pełni osiągnąć wszelkie zakładane efekty kształcenia powinien oferować więcej ćwiczeń terenowych, podejmować więcej projektów badawczych, zwłaszcza na terenie Kaszub i Pomorza. Grant badawczy otrzymany przez jednego z pracowników podbudowuje nadzieje na zwiększenie aktywności badawczej studentów, co umożliwi pełniejsze kształcenie umiejętności badawczych i związanych z nimi kompetencji społecznych.

Punkty przypisane do poszczególnych przedmiotów są zgodne z zasadą ekwiwalencji do czasu pracy poświęconej na realizację zamierzonych efektów kształcenia i nie odbiegają od ilości punktów przypisywanych przedmiotom w innych ośrodkach etnologicznych.

Przyjęta sekwencja przedmiotów rozpoczyna się od przedmiotów wprowadzających, dostarczających wiedzy ogólnej. Specjalizacja kształcenia postępuje w na kolejnych latach, równolegle postępuje zmiana form kształcenia na coraz bardziej angażujące studenta i wymagające coraz większych umiejętności (np. seminarium licencjackie).

Praktyki proponowane studentom są dobrane właściwie pod kątem kształcenia pracowników muzeów, skansenów i ośrodków kultury. Stanowią one dopełnienie kształcenia uniwersyteckiego, umożliwiając studentom osiągnięcie wymaganych umiejętności i kompetencji społecznych, zgodnych z założonym kierunkiem kształcenia. Termin odbywania praktyk jest wybrany optymalnie. Są one przewidziane w momencie, kiedy student ma już wiedzę potrzebną, żeby z praktyk w pełni skorzystać i tak, aby nie rozbijały toku kształcenia (rytmu roku akademickiego).

Ogólnie proces kształcenia można ocenić jako zorganizowany w sposób logiczny i konsekwentny. Warto podkreślić pozytywnie wytyczenie dwóch ścieżek kształcenia. Do mankamentów można zaliczyć niedostatek ćwiczeń terenowych (badawczych).

2. Przyjęta w programie kształcenia na *kierunku etnologia* punktacja ECTS odzwierciedla czas pracy studenta potrzebny na osiągnięcie założonych efektów kształcenia i jest zbliżona do

wyceny punktowej stosowanej w innych ośrodkach etnologicznych w Polsce. Biorąc pod uwagę zakładane efekty kształcenia i zawarte treści programowe oraz bardzo szeroki wachlarz form i metod stosowanych w dydaktyce na kierunku *etnologia* Zespół Oceniający PKA stwierdza że tworzą one spójną logiczną całość.

Prócz zajęć w salach studenci etnologii realizują przewidziane programem studiów miesięczne praktyki muzealne w licznych placówkach tego typu Wybrzeża Gdańskiego, ale nie tylko. Odbycie praktyk w którejs z wymienionych instytucji kultury kształtuje umiejętności i kompetencje społeczne studentów niezbędne w ich przyszłej pracy na rzecz regionu, co podkreślali z naciskiem sami studenci uczestniczący w spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA. Nie mieli oni też żadnych zastrzeżeń ani co do ich spójności z całym programem, ani do terminu czy miejsca odbywania. Zwracali natomiast uwagę na wymiar praktyk obowiązujący na kierunku *etnologii* prowadzonym w UG. W programie przewidziano jedynie 60 godzin ćwiczeń terenowych w toku studiów licencjackich. Jest to wprawdzie zgodne z zaleceniami KRK by studentów włączać w prace badawcze dopiero na poziomie magisterium, ale studenci bardzo zdecydowanie podnosili potrzebę zwiększenia ich wymiaru.

Niewielu studentów decyduje się na dostępny dla nich Indywidualny Tok Studiów zapewne dlatego, że podejście pracowników do studentów jest bardzo zindywidualizowane i mogą realizować własne zainteresowania w ramach bliskich, bezpośrednich kontaktów z pracownikami.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA nie mieli większych zastrzeżeń co do sekwencji przedmiotów i modułów określonych w planie i programie studiów. Obecnie ustalony plan studiów i program kształcenia zaspokaja wymagania studentów.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Program studiów kierunku etnologia umożliwia studentom osiągnięcie określonych celów i efektów kształcenia pozwalając im zdobyć deklarowaną wiedzę, przekazując potrzebne umiejętności i kompetencje.

2) Założone na wizytowanym kierunku etnologia efekty kształcenia i treści programowe, podobnie jak i stosowane przez nauczycieli zróżnicowane metody dydaktyczne podczas zajęć tworzą spójną całość.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

1. Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych wystarcza do realizacji założonych celów kształcenia i efektów realizacji programu. Należy jednak stwierdzić, że zespół jest ilościowo skromny i niedoreprezentowany pracownikami z tytułami naukowymi z zakresu etnologii, którzy stanowią mniejszość. Oprócz etnologów pracują w Zakładzie Etnologii również: filozof, historycy i archeolog, z których większość posiada ważną z punktu widzenia etnologii

wiedzę i umiejętności, niemniej ich pierwsze wykształcenie skutkuje istnieniem silnego komponentu historycznego prowadzonych kursów. Powiększenie grona o osoby z tytułami etnologii byłoby zatem ważne z punktu widzenia jej zainteresowań zjawiskami współczesnymi, emergentnymi, jak również pozwoliłoby na prowadzenie w większym zakresie terenowych badań etnograficznych. Umiejętność tych ostatnich nabywa się na specjalistycznych kursach z zakresu metodologii i metodyki w trakcie studiów etnologicznych. Pracownicy z tytułami naukowymi w zakresie historii czy archeologii zwykle w takich kursach w trakcie ich studiów nie uczestniczą.

2. Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Zakład Etnologii działa na dwóch głównych polach badawczych: antropologii Kaszub i Pomorza oraz antropologii ludów morza. Z pierwszym zakresem łączy się działalność naukowa dwóch samodzielnych pracowników i jednego doktora. Badacze ci utrzymują ponadto intensywne kontakty z regionalnymi instytucjami kulturalnymi, min. muzeami, w których studenci odbywają praktyki terenowe. Drugi zakres jest przedmiotem badań jednego samodzielnego pracownika nauki oraz trzech pracowników ze stopniem doktora, przy tym jeden z nich który zajmując się kulturą krajów nadbałtyckich łączy niejako dwie specjalności. Doświadczenie badawcze jednego z profesorów UG to wielokrotne eksploracje kultury ludów Australii i Nowej Gwinei, dwóch innych doktorów dotyczy kultur tubylczych Ameryki Południowej oraz kultury Japonii. Wymienieni badacze realizują program z zakresu przedmiotów etnologicznych oraz nadzorują praktyki zawodowe. Pozostali pracownicy: filozof, historycy i archeolog uzupełniają w swej ofercie program studiów kursami z zakresu filozofii kultury, regionalizmu, kultury materialnej. Wymagania dotyczące minimum kadrowego są spełnione.

Zgodnie z §14 ust. 1 oraz 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.) minimum kadrowe kierunku studiów pierwszego stopnia stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Ponadto, do minimum kadrowego, wliczani są:

1. nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru (§ 13 ust. 2 ww. rozporządzenia);

2. nauczyciele akademicy, dla których w bieżącym roku akademickim zaplanowano osobiście prowadzone na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęcia dydaktyczne w wymiarze przewidzianym przepisami (§ 13 ust. 3 ww. rozporządzenia).

Biorąc pod uwagę powyższe kryteria wszystkich przedstawionych przez Uczelnię nauczycieli akademickich można zaliczyć do minimum kadrowego.

Przedłożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego pozwalają na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., 572 i 742).

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczone za zgodność z oryginałem. Akty mianowania oraz umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy. Teczki zawierają także świadectwa pracy, dyplomy z konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych, będące potwierdzeniem deklarowanego dorobku praktycznego. Doświadczenie praktyczne kadry dokumentowane jest także w corocznych sprawozdaniach.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011, paragraf 17.1 na studiach o profilu humanistycznym stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe dla danego kierunku studiów, do liczby studentów na tym kierunku nie może być mniejszy niż 1:160. Na kierunku etnologia stosunek ten wynosi obecnie 1:14.

Obsada zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów nie budzi żadnych wątpliwości w przypadku pracowników o specjalności etnologicznej. Specjalności takiej nie posiadają zatrudnieni w Zakładzie Etnologii historycy, filozof oraz archeolog. Pomimo to ich zakres zainteresowań, tematy realizowanych badań, publikacje nie pozostawiają wątpliwości, że są osobami kompetentnymi w nauczonym zakresie, co potwierdza zawartość sylabusów odnośnych kursów oraz hospitacja zajęć.

3. Zakład Etnologii istnieje od 2010 r., a więc jest to jednostka młoda, wciąż w stanie kształtowania - dotyczy to również minimum kadrowego. Oprócz badaczy pracujących wcześniej w Uniwersytecie Gdańskim (historycy, filozof, archeolog) zatrudnienie w Zakładzie Etnologii znaleźli w ostatnich latach etnologowie z innych ośrodków, nierzadko doświadczeni. Od przyszłego roku akademickiego ma zostać zatrudniony inny doświadczony badacz z ośrodka poznańskiego ze stopniem doktora, którego obecność powinna jeszcze bardziej ustabilizować minimum kadrowe.

W momencie powstania studiów etnologicznych przygotowano strategię zatrudnienia, która zakładała rozwój kadry naukowo-dydaktycznej w latach 2009-2015. W ciągu sześciu lat planowano zatrudnić łącznie 16 osób, co umożliwiłoby utworzenie Instytutu Etnologii i rozpoczęcie prowadzenia studiów trzeciego stopnia. W początkowym etapie wykorzystano kadrę naukowo-dydaktyczną obecną na Uniwersytecie Gdańskim (przede wszystkim w Instytucie Historii i Instytucie Socjologii UG) w celu budowy struktury do uruchomienia zajęć dydaktycznych (lata 2009-10). Ponadto zatrudniono jednego pracownika nauki ze stopniem doktora. Wraz z uruchomieniem dydaktyki, zaczęto zatrudniać kolejnych specjalistów z zakresu: antropologii współczesności (2010) (obecnie na urlopie naukowym), orientalistyki (2011), amerykanistyki (2012). Dyrekcja Instytutu Archeologii i Etnologii oraz Kierownik Zakładu Etnologii mają świadomość szczupłości kadry naukowo-dydaktycznej, zwłaszcza pracowników z tytułem naukowym w zakresie etnologii. W ciągu niespełna trzech lat funkcjonowania Zakładu poczyniono jednak znaczne kroki w zmianie tego stanu rzeczy poprzez zatrudnienie etnologów, którzy nadają oblicze jednostce. Kierownik nie ustaje w staraniach dalszego rozwoju kadrowego jednostki: od przyszłego roku akademickiego ma zostać zatrudniony ceniony badacz poznański ze stopniem doktora. Kierownik pragnie

zatrudnić również specjalistę afrykanistę, gdyż zajęcia z tego zakresu prowadzone są przez pracownika nie specjalizującego się w tej problematyce, jak również pomocniczego pracownika nauki specjalizującego się w etnografii Polski. Na przeszkodzie powiększania kadry naukowo-dydaktycznej stoją jednak ograniczenia etatowe.

Należy wyraźnie podkreślić dążenia kierownictwa Wydziału i Instytutu do podnoszenia kwalifikacji i zapewnienia pracownikom dobrych, na miarę możliwości UG, warunków rozwoju naukowego i dydaktycznego. Dzięki środkom finansowym przyznanych na działalność statutową w ramach dotacji na finansowanie badań naukowych, służących rozwojowi młodych naukowców ze stopniem doktora do lat 35, jeden z pracowników otrzymał grant na badania własne w 2012 r. Na chwilę obecną nie został złożony żaden wniosek o nadanie tytułu profesora, choć w najbliższych latach taka sytuacja niewątpliwie będzie miała miejsce. W 2012 r. Wydział Historyczny sfinansował druk książki profesora UG. Przy obecnych możliwościach finansowych Uniwersytetu Gdańskiego oraz Wydziału Historycznego, dotychczas realizowana polityka kadrowa umożliwiła rozwój kadry naukowo-dydaktycznej na kierunku *etnologia*. Udało pozyskać się 4 nowe etaty (5 jeśli liczyć zastępstwo). Ponadto zatrudniona już w Zakładzie Etnologii kadra może liczyć na wsparcie finansowe realizowanych projektów badawczych oraz naukowych (finansowanie druku publikacji, konferencji naukowych, przewodów habilitacyjnych, publikacji profesorskich). Jednakże ciągle poszukiwani są specjaliści mogący połączyć studia pozaeuropejskie z teoretycznymi/metodologicznymi i/lub refleksją nad współczesną kondycją antropologii kulturowej. W najbliższym czasie planowane są w Zakładzie Etnologii dwie habilitacje (jeden proces habilitacyjny jest już w toku). Nie ma jednak dostatecznego wsparcia działalność międzynarodowa, na przykład programu Erasmus. Podobnie pensum w wysokości 240 godzin nie sprzyja skupieniu się kadry w większym stopniu na rozwoju naukowym.

W ramach wizytacji odbyło się spotkanie Zespołu Oceniającego PKA z nauczycielami akademickimi, na które przybyli wszyscy pracownicy Zakładu Etnologii, podejmując żywą rozmowę na tematy dotyczące funkcjonowania jednostki. Widoczne było ich zaangażowanie i oddanie sprawom Zakładu Etnologii, znalazło wyraz podzielane porozumienie w podstawowych kwestiach, a w szczególności potrzeby rozwoju jednostki. Przedstawione zostały również opinie krytyczne, których adresatem są głównie władze uczelni. Dotyczyły one: ograniczeń w poszerzeniu kadry, wysokiego pensum – 240 godzin, niewystarczających środków finansowych na realizację podpisanych umów programu Erasmus, niezgody Rektora na stworzenie zakładu etnologii Pomorza, który byłby logiczną konsekwencją realizacji elementu misji uczelni, jak również jednej ze specjalizacji studiów z zakresu etnologii. W lokalnym wymiarze, szerzej etnologii Polski, podkreślano zresztą niedostatki kadrowe, wskazując zarazem osiągnięcia badaczy ludów morza – drugiej specjalności, a szerzej – etnologii pozaeuropejskiej.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych jest wystarczająca, jej zwiększenie pozwoliłoby jednak na poszerzenie oferty programowej, czego realizację planuje Zakład Etnologii. Od roku akademickiego 2013/14 zostanie przyjęty etnolog z tytułem doktora, czynione są również starania o dalsze poszerzenie kadry w następnych latach.**
- 2) Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry są zróżnicowane, adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia.**
- 3) Jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego; zwiększona winna być wymiana z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi za granicą.**

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

W zakresie bazy lokalowej potrzeby naukowo-dydaktyczne Zakładu Etnologii nie są w pełni zaspokojone, co przekłada się m.in. na konieczność odbywania zajęć przez studentów niektórych roczników w małych salach przeznaczonych na ćwiczenia. Ograniczona liczba sal wykładowych w budynku przy ul. Bielańskiej 5 wymusza tego typu rozwiązania, jednakże wpływają one negatywnie na komfort prowadzenia zajęć. Do dyspozycji jest tylko jedna sala wyposażona na stałe w projektor multimedialny. W pozostałych dużych salach zainstalowane są ekrany i można pobrać przenośne projektory z sekretariatu IAIĘ. Dużym problemem jest brak zaplecza techniczno-komputerowego. Wprawdzie komputery w pracowni komputerowej są nowoczesne i zaspokajają potrzeby dydaktyczne Zakładu, to jednak w pokojach kadry naukowej brak jest komputerów, a w niektórych przypadkach nawet aparatów telefonicznych. Jako wymagającą zmian należy ocenić również kwestię dostępu studentów do Internetu stacjonarnego i bezprzewodowego (obecnie dostęp do Internetu bezprzewodowego funkcjonuje w Bibliotece Historii Kultury). Warto nadmienić, iż Wydział Historyczny UG otrzymał nagrodę projakościową – milion złotych na poprawę infrastruktury dydaktycznej.

Także w ocenie studentów, którzy spotkali się z Zespołem Oceniającym PKA szeroko rozumiane zaplecze dydaktyczne, w tym brak dostępu do Internetu, pozostawia sporo do życzenia, choć dostrzegają oni czynione wysiłki w tym zakresie przez kierownictwo IAIĘ.

Zasób biblioteczny Wydziału Historycznego, w ramach którego istnieje Instytut, składa się z kilku księgozbiorów o różnych poziomach organizacji. W 2006 r. otwarta została dla użytkowników Biblioteka Główna UG w nowo wybudowanym gmachu znajdującym się obok budynku Wydziału Historycznego. Zawiera ona podstawowy korpus książek z zakresu humanistyki, nauk społecznych i dziedzin pokrewnych. Udostępniany w kilku czytelniach specjalistycznych (tysiąc miejsc) oraz wypożyczany na zewnątrz. Księgozbiór z zakresu tych dziedzin liczy ok. 230 tys. woluminów oraz 1164 tytuły czasopism naukowych. Ponadto przy ulicy Bielańskiej 5 mieści się Biblioteka Historii Kultury, która została utworzona na potrzeby uczących się na miejscu studentów archeologii, etnologii i historii sztuki. Istnieje plan wyodrębnienia księgozbioru etnologicznego z całości Biblioteki Historii Kultury.

Studenci kierunku etnologia mogą również korzystać ze zbiorów Biblioteki Gdańskiej Polskiej Akademii Nauk (znajdującej się przy ul. Wałowej 15)
Uniwersytet Gdański ma również dostęp do baz grupujących:

I. czasopisma: Academic Search Complete, JSTOR, Master File Premier;

II. książki elektroniczne: Academic Complete, Academic Research eBooks Library.

Dostęp do powyższych baz możliwy jest ze strony domowej [www Biblioteki Głównej UG](http://www.BibliotekiGłówniejUG.pl) .

W wyposażeniu Instytutu Archeologii i Etnologii znajdują się: 33 komputery, z których część wraz z dostępem do Internetu, znajduje się w wydzielonej sali dydaktycznej, 2 komputery przenośne, skaner, 4 drukarki, 6 projektorów multimedialnych, 4 ekrany do projektora, rzutnik pisma, 4 aparaty fotograficzne, kserokopiarka, tablet, dyktafon. Fakt jednego egzemplarza tego ostatniego powinien wprawdzie budzić zdziwienie – jest to podstawowe narzędzie pracy etnologa. Jest to istotny brak, który utrudnia realizację badań terenowych, a więc jednego z efektów kształcenia, jakim jest kompetentny badacz społeczny. Jest to istotny brak, który utrudnia realizację badań terenowych, a więc jednego z efektów kształcenia, jakim jest znajomość podstawowych metod badawczych i narzędzi warsztatu etnologa. Trudność ta wydaje się jednak łatwa do przewyciężenia – należy dokonać zakupu dyktafonów.

Biorąc pod uwagę jeden z obszarów kształcenia, jakim jest kultura Kaszub i Pomorza, instytucje muzealne regionu: Centralne Muzeum Morskie, Muzeum Etnograficzne – Oddział Muzeum Narodowego w Gdańsku, Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach, Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny we Wdzydzach, Muzeum Pomorza Środkowego - oddział w Swołowie są odpowiednie do kształcenia umiejętności w zakresie ochrony dóbr kultury. Na lepsze funkcjonowanie przedmiotu „Warsztaty etnograficzne” wpłynęłoby zapewne zwiększenie liczby dyktafonów, do których studenci mieliby swobodny dostęp, oraz nabycie specjalistycznych programów komputerowych do opracowywania danych.

W budynku przy ul. Bielańskiej 5 nie ma windy – podstawowego warunku bezproblemowego uczestnictwa w zajęciach osób z niepełnością ruchową. Brak podjazdów, poręczy, specjalnie wyposażonych toalet, windy umożliwiającej przemieszanie się pomiędzy piętrami budynku. Instytut nie wskazał również innych udogodnień dla osób z innymi niepełnosprawnościami niż ruchową, przez co można wnioskować ich brak na kierunku etnologia. Obecnie na wizytowanym kierunku brak studentów niepełnosprawnych, sytuacja taka może być spowodowana m. in. brakiem przystosowania infrastruktury dla osób z niepełnosprawnościami, które wybierają uczelnie bardziej rozwinięte w tym obszarze.

W przypadku Biblioteki Głównej UG czytelnicy niepełnosprawni ruchowo mogą samodzielnie korzystać ze zbiorów dzięki udogodnieniom architektonicznymi i organizacyjnym. W budynku znajdują się windy przystosowane do korzystania przez osoby niepełnosprawne, na parterze znajduje się Czytelnia Informacji Naukowej, a jej pracownicy służą pomocą w odnalezieniu poszukiwanych publikacji lub informacji oraz w dostarczeniu ich z wyższych pięter budynku. Na każdym piętrze znajdują się toalety przystosowane dla

osób niepełnosprawnych. Zadbano również o odpowiednią liczbę miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych ruchowo znajdujących się przed budynkiem Biblioteki Głównej. Również samo korzystanie z katalogów bibliotecznych zostało przystosowane dla potrzeb niepełnosprawnych. Wypożyczalnie Biblioteki Głównej i Biblioteki Humanistycznej mieszczą się na parterze. W katalogu online istnieje możliwość zawężenia poszukiwań – poprzez zastosowanie odpowiednich filtrów – tylko do wydawnictw brajlowskich. Osoby niedowidzące mogą korzystać z Wirtualnej Biblioteki Literatury Polskiej. Czytelnicy niepełnosprawni mają zwiększony limit wypożyczanych książek do 10 tytułów na okres 2 miesięcy z możliwością dokonania dwukrotnej prolongaty na okres dwóch miesięcy. Dla osób słabo widzących zainstalowano w Bibliotece Głównej, Bibliotece Humanistycznej i Bibliotece Chemicznej powiększalniki optyczne umożliwiające czytanie, pisanie i oglądanie zdjęć przez osoby niedowidzące. Ponadto w czytelniach Biblioteki Głównej i Biblioteki Humanistycznej zainstalowano stanowiska komputerowe przeznaczone dla osób niewidomych i słabo-widzących. Stanowiska te są wyposażone w komputery z linijką brajlowską, program udźwiękowiającym oraz programem powiększającym. Powyższe udogodnienia Biblioteki Głównej nie mają jednak przełożenia na warunki w siedzibie Zakładu Etnologii.

Zespół Oceniający PKA stwierdza, że praktyki realizowane na drugim roku studiów wizytowanego kierunku są oceniane przez studentów bardzo dobrze, podobnie jak i dobór miejsc ich odbywania. Podkreślają oni możliwość skorzystania z szerokiej bazy praktyk oferowanych przez instytucje (np. muzea) współpracujące z Wydziałem. Studenci uważają, że dzięki odbywanym praktykom zdobywają wymagane efekty kształcenia.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Niedostatki lokalowe i sprzętowe (w tym brak sieci bezprzewodowej z dostępem do Internetu), zasoby główne biblioteczne w centralnym kampusie uniwersyteckim są pewnym utrudnieniem, nie mogą jednak wpłynąć na jakość kształcenia. Wśród studentów nie ma obecnie osób niepełnosprawnych, niemniej Dyrekcja Instytutu ma w planie wprowadzenie udogodnień dla nich przeznaczonych. Praktyki oceniane są przez studentów bardzo dobrze.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Istnieje niewątpliwie relacja izomorficzna badań i procesu dydaktycznego. Zakres dwóch głównych obszarów zainteresowań badawczych pracowników (Kaszuby, Pomorze i ludy morza) jest bowiem zbieżny z programem studiów. Należy jednak podkreślić, że wspomniane dwa obszary nie wyczerpują całości programu, niemniej cennym elementem jest osobiste doświadczenie badawcze pracowników przekazywane studentom. W niektórych z tych projektów uczestniczą studenci. W bieżącym roku akademickim badania pod kierunkiem pracowników prowadzi za granicą dwoje studentów (na temat rodziny japońskiej – Japonia, oraz tożsamości Kurdów – w Niemczech i Turcji). Grupa studentów będzie także

uczestniczyć w dwóch tegorocznych projektach badawczych realizowanych przez samodzielnego pracownika nauki na temat przekształceń kulturowych oraz dziedzictwa niematerialnego Pomorza. Ponadto w ramach kursu Warsztaty etnograficzne profesor Kwaśniewska angażuje studentów w badania kształtowania się nowych tożsamości na Pomorzu. W maju 2013 r. we współpracy z Muzeum Kaszubskim Parkiem Etnograficznym we Wdzydzach planowane są warsztaty budownictwa ludowego w Osieku. W przyszłości zakłada się również udział studentów w zagranicznych projektach badawczych (w szczególności w Ameryce Łacińskiej). Na osobną uwagę zasługuje aktywność studenckiego koła naukowego, którego tematyczna działalność związana jest również z realizowanymi w Zakładzie Etnologii projektami badawczymi, np. organizacja w 2012 r. Ogólnopolskiej Studenckiej Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej „Kultura Ludów Morza” czy realizowany od zeszłego roku projekt „Gdańsk miastem wielu kultur”. Forum publikacji wyników badań podejmowanych przez studentów jest czasopismo „Tam-Tam”.

Dobrze układa się współpraca Zakładu Etnologii z instytucjami regionu (muzea, domy kultury, wydawnictwa), czego wyrazem jest odbywanie w nich praktyk zawodowych przez studentów. Te, oraz prowadzone w regionie badania terenowe, są istotnym elementem procesu dydaktycznego i wyraźnie wpływają na jego pogłębienie w sferze praktycznej. Zakład ma podpisaną umowę w ramach programu Erasmus z uniwersytetami w Lublanie oraz Wilnie. W roku akademickim 2012/13 troje studentów ośrodka gdańskiego wyjechało na studia do Lublany, ponadto na studia w Gdańsku przyjechały dwie studentki z UMCS-u w ramach programu MOST, który jest również do dyspozycji studentów gdańskich. Z pozyskanych informacji wynika, że mniejsze możliwości wyjazdów zagranicznych niż studenci, np. w ramach programu Erasmus, mają pracownicy – jak twierdzą z powodu szczupłości finansów uczelnianych. Z uwagi na kontakty naukowe jednego z pracowników ze stopniem doktora z japońskimi ośrodkami akademickimi planowane jest podpisanie umowy dwustronnej z uniwersytetem stołecznym w Tokio.

Zespół Oceniający PKA podkreśla duże zaangażowanie zespołu pracowników Instytutu Archeologii i Etnologii w realną współpracę i wspomaganie rozwoju naukowo-badawczego studentów. Studenci kierunku *etnologii* mają możliwość pracy w Kole Naukowym Młodych Etnologów poprzez organizowanie wykładów tematycznych, udział w wyjazdach/konferencjach mających na celu rozwinięcie i poszerzenie posiadanych umiejętności, tworzenie artykułów itp. Dodatkowo w ramach Instytutu wydawane jest czasopismo *Gazeta Gdańskich Antropologów „Tam-Tam”* prezentujące dorobek naukowy studentów. Dotychczas w ww. czasopiśmie ukazało się około 25 studenckich publikacji, a przecież kierunek funkcjonuje niespełna 3 lata (!).

W najbliższym czasie w ramach kierunku etnologia, dzięki uzyskanemu grantowi, rozpoczęte zostanie badanie dotyczące „Niematerialnego dziedzictwa kulturowego Pomorza Wschodniego”, w które Instytut zamierza zaangażować studentów. Na podstawie przeprowadzonych badań tworzone będą również publikacje z udziałem studentów. Obecnie dwóch studentów kierunku etnologia bierze udział w badaniach naukowych prowadzonych za granicą (w Japonii i Turcji). Projekty są częściowo finansowane przez UG. Problemem wskazywanym przez studentów jest jednak bardzo małe dofinansowanie autorskich

projektów. Inicjatywy wychodzące od studentów często nie są realizowane z uwagi na deklarowany przez Wydział – brak środków finansowych. Tego typu podejście bardzo demotywuje studentów, którzy często nie są w stanie uzyskać innego źródła dofinansowania niż środki Uczelnia.

Studenci podkreślają, że w ramach zajęć organizowane są przez Instytut wyjazdy do muzeów, instytucji kultury oraz na różnego rodzaju wystawy, co znacznie uatrakcyjnia program studiów oraz często pobudza studentów do większego zaangażowania w celu osiągnięcia wymaganych efektów kształcenia.

Reasumując, studenci kierunku etnologia mają możliwość rozwoju naukowego. Wydział powinien zastanowić się jednak nad zwiększeniem dotacji finansowych na studenckie projekty badawcze oraz publikacje w celu poszerzenia wiedzy, kompetencji i umiejętności studentów, związanych z obszarem naukowo-badawczym.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Pracownicy Zakładu Etnologii prowadzą interesujące badania naukowe, niekiedy w znacznym stopniu w systematycznej łączności z nauką światową a ich wyniki są na bieżąco wykorzystywane w procesie kształcenia. Jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej w stopniu odpowiednim do realizowanych projektów i posiadanych środków.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

1.Studenci rekrutowani są na *kierunek etnologia* poprzez system centralnej rekrutacji internetowej na podstawie wyników matur. Wymagania względem kandydatów są jasno określone i udostępnione w systemie. System automatycznie generuje listy rankingowe, dokonując selekcji kandydatów bez udziału pracowników zakładu, instytutu czy wydziału. Także studenci w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA stwierdzili, że nie mają zastrzeżeń odnośnie przeprowadzanej rekrutacji, uważają ją za sprawiedliwą i przejrzystą. Co roku na stronie internetowej UG uzyskać można informacje na temat wymagań, ocen z egzaminu maturalnego liczących się do ogólnej punktacji, terminów składania dokumentów itd.

2.System oceny procesu uczenia się, wyrażany w punktach ECTS, jest prawidłowo obliczony i w efekcie punktowa wycena zajęć jest adekwatna do włożonej przez studenta pracy. Sylabusy przedmiotów są udostępniane studentom, którzy w czasie wizytacji zajęć informowali o tym, że w momencie zapisywania się na zajęcia znają ich opis ujęty w sylabusie, obejmujący objaśnienie formuły zajęć i zasady zaliczania przedmiotu.

Z kolei system oceny osiągnięć studenta realizowany jest poprzez oceny od 2 do 5. Oceny te przyznawane są według kryteriów zdefiniowanych w sylabusach. Wymagania opisane w sylabusach są zestandaryzowane i sformułowane w sposób przejrzysty. Studenci dobrze oceniają system oceny osiągnięć. Uważają go za zorientowany na proces uczenia się, przejrzysty oraz zapewniający obiektywizm formułowanych ocen. Prowadzący stosują zrozumiałe kryteria i w opinii studentów sprawiedliwie oceniają prace. Studenci uważają, że wymagania dotyczące zdobycia określonych kompetencji są wystandaryzowane. Warunki zaliczenia semestrów: egzaminów, zaliczeń są studentom przedstawiane przez prowadzącego w ciągu dwóch/trzech tygodni od rozpoczęcia zajęć i są konsekwentnie przestrzegane. Zaliczenia przeprowadzane są w różnej formie: egzaminów, testów, zaliczeń, ćwiczeń praktycznych itd., przez co sprawdzana jest zarówno wiedza, umiejętności jak i kompetencje studentów. Studenci wiedzą także o możliwości skorzystania z egzaminu poprawkowego i egzaminu komisyjnego, jedna dotychczas rzadko z nich korzystali, gdyż nie zaistniała taka potrzeba.

Studenci uważają, iż są sprawiedliwie oceniani przez prowadzących. Znają zasady zaliczania konkretnych przedmiotów i uważają je za przyczyniające się do ich dalszego rozwoju. Materiały dydaktyczne wymagane w ramach nauki poszczególnych przedmiotów są przez studentów oceniane dobrze. Proponowane materiały dydaktyczne studenci uważają za przydatne, wspierające osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Zarówno Zespół Oceniający PKA jak i studenci *kierunku etnologia* uważają przedłożone do wglądu i udostępniane sylabusy za prawidłowo sporządzone, gdyż zawierają one wszystkie niezbędne informacje.

3. Studenci mają możliwość wyjazdu na międzynarodowe wymiany oraz praktyki, w ramach programu Erasmus. W wymianie międzynarodowej w roku akademickim 2012/13 troje studentów ośrodka gdańskiego wyjechało na studia do Ljubljany. W roku 2013/2014 w wymianie międzynarodowej uczestniczyć będzie 4 studentów kierunku etnologia. Studenci przeważnie nie są zainteresowani wyjazdami w ramach programu Erasmus, deklarowanym powodem jest mało atrakcyjna oferta przedstawiana przez Wydział (możliwość wyjazdu wyłącznie na Litwę i na Słowację) oraz bariera językowa (np. w ośrodku litewskim, na części przedmiotów wymagana jest znajomość języka litewskiego). Na kierunku etnologia nie studiują osoby z zagranicy biorące udział w wymianie studenckiej typu Erasmus.

W chwili obecnej brak osób z IAI E studiujących na innych Uczelniach w ramach projektu typu MOST, studenci nie czują potrzeby wyjazdu. Uważają, że UG oferuje im odpowiednie przygotowanie (osiągnięcie wymaganych efektów kształcenia). Natomiast w chwili obecnej w ramach programu MOST, na kierunku etnologia, studiują dwie studentki z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Widoczne jest nieznaczne podejmowanie przez Wydział działań w celu zwiększenia zainteresowania studentów tego typu wyjazdami. Wyjazdy krajowe jak i zagraniczne powinny być jednak bardziej promowane wśród studentów i uświadamiać im korzyści z nich wynikające. Dodatkowo proponuje się zwiększenie oferty wyjazdowej poprzez podpisanie

dwustronnych umów z Uczelniami zagranicznymi. Władze deklarują podjęcie działań związanych z rozwojem powyżej opisanego obszaru, jako przykład podają planowane podpisanie umów o współpracy/wymiany studenckiej z Uniwersytetem w Getyndze (ERASMUS) i TMU (Tokyo Metropolitan University).

Studenci uważają sposób informowania o wymianach międzynarodowych za odpowiedni. Informacje na temat wymian i współpracy Instytutu z innymi uczelniami umieszczane są w gablotach Uczelnianych.

4. Studenci etnologii, kierunku otwartego w 2010 r., wydają własne pismo pod tytułem „Tam tam”. Jest to jedno z dwóch pism wydawanych przez studentów na Uniwersytecie Gdańskim (drugie wydawane jest przez studentów prawa). Zważywszy niewielką liczbę studentów etnologii wydawanie własnego pisma jest dowodem ogromnego zapалу, energii, przedsiębiorczości i zgrania tego niewielkiego zespołu.

Sale wykładowe i seminaryjne są wyremontowane. W Instytucie jest duża sala komputerowa oraz jasna, przestronna czytelnia w instytutowej bibliotece. Studenckie koło naukowe ma własny pokój.

Opieka naukowa nad studentami opiera się na kapitale bliskich wzajemnych kontaktów. Szczupłość kadry oraz niewielka (na razie) grupa studentów powodują, że relacje w zespole są oparte na bezpośrednich kontaktach, niezapośredniczonych przez zinstytucjonalizowane procedury. Prowadzący dobrze orientują się w tematach, którymi zainteresowani są studenci, pomagają im wyszukiwać lektury i dobierać ujęcia teoretyczne. Często użyczają im lektur z własnego księgozbioru.

Studenci gdańskiej etnologii mają dostęp do bardzo nowoczesnej biblioteki uniwersyteckiej. Znajdują się w niej podstawowe polskie czasopisma etnologiczne takie jak „Lud”, „Etnografia polska”, „Polska Sztuka Ludowa. Konteksty” czy „Ethnologia Polona”. W katalogu wizytatorzy odnaleźli anglojęzyczne książki znaczące dla współczesnej myśli etnologicznej (np. *Writing Culture* 1986). Z zaleceń można wymienić prenumeratę anglojęzycznego czasopisma etnologicznego takiego jak „Anthropology Today” lub „Current Anthropology” czy „Ethnologia Europea”.

W gmachu, w którym mieści się Zakład Etnologii znajduje się Biblioteka Kultury obejmująca publikacje z zakresu historii sztuki i archeologii. Te dwa zbiory znajdują się w osobnych pomieszczeniach magazynowych. Niewielki księgozbiór etnologiczny jest dołączony do publikacji archeologicznych. Zalecane byłoby wyodrębnienie piśmiennictwa etnologicznego w osobnym pomieszczeniu magazynowym co, zgodnie z deklaracjami, skłoniłoby pracowników zakładu do przekazania bibliotece własnych zbiorów książek i umożliwiło utworzenie księgozbioru etnologicznego z bardzo obszernego zbioru publikacji dotyczących Australii i Oceanii oraz Ameryki Południowej będących własnością pracowników Zakładu Etnologii. Na razie pracownicy zakładu pożyczają studentom książki będące ich własnością bez uruchamiania procedur bibliotecznych.

Studenci korzystający z biblioteki Instytutowej uważają jej zasoby za niewystarczające, nieprzystosowane do kierunku etnologia. Studenci wskazują brak literatury zagranicznej, specjalistycznej itd. oraz bardzo krótką możliwość wypożyczenia książek z uwagi na małą liczbę woluminów książkowych. Zespół Oceniający PKA sugeruje zwiększenie księgozbioru bibliotecznego niezbędnego z uwagi na specyfikę kierunku celem zapewnienia studentom możliwości osiągnięcia deklarowanych przez Instytut efektów kształcenia.

Zaplecze socjalne w budynku Instytutu w postaci: automatów z jedzeniem jest oceniane przez studentów jako niewystarczające. W budynku brak bufetu, stołówki, barku, z którego mogliby skorzystać studenci. Pozytywnie ocenione zostały działania Wydziału, dzięki którym w budynku umieszczono automaty z batonikami, napojami itp. jest to jednak niewystarczające dla studentów przebywających cały dzień na Uczelni, nie mających możliwości zjedzenia ciepłego posiłku.

Domy studenckie prowadzone przez UG są oceniane przez studentów przeważnie dobrze. Jakość i warunki są uzależnione od ceny pokoju. Studenci mają jednak obawy kolejnych podwyżek cen za wynajem pokoju w akademiku. Twierdzą, że kolejne podniesienie cen spowoduje w wielu przypadkach zmianę domu studenckiego na mieszkania.

Godziny otwarcia dziekanatu, dostępność Władz Wydziału oraz nauczycieli akademickich, studenci określają jako zgodne z ich oczekiwaniami. Problemem dla studentów jest jednak umiejscowienie dziekanatu, który znajduje się w budynku Wydziału w Gdańsku-Oliwie. Studenci po zajęciach często nie są w stanie dojechać przed zamknięciem dziekanatu. Proponuje się wydłużeniu godzin otwarcia dziekanatu do godzin popołudniowych np. w jednym dniu w tygodniu, aby studenci mieli możliwość załatwienia niezbędnych spraw związanych z procesem kształcenia.

Mechanizmem mobilizującym studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia jest głównie wewnętrzna potrzeba lub chęć rozwoju i poszerzenia wiedzy oraz wyjazdy organizowane w ramach zajęć. Pozytywnie należy ocenić fakt wprowadzenia konkursu (od nowego roku akademickiego) na najlepszą pracę dyplomową. Przewidywana nagroda ma być przekazywana w formie pieniężnej lub prezentowej. Jest to bardzo pozytywny przejaw uruchamiania mechanizmów motywujących studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia. Dodatkowo narzędziem mobilizującym studentów do pogłębiania wiedzy są wyjazdy do muzeów i innych instytucji kultury, które są bardzo pozytywnie oceniane przez studentów (jednak studentom zależałoby na ich większej liczbie). Skutecznym narzędziem podnoszącym jakość kształcenia, zachęcającym studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia mogłaby być również oferty płatnych praktyk, propozycje pracy dla najlepszych studentów itd. oferowane dzięki współpracy Instytucji z otoczenia gospodarczego z Wydziałem.

Studenci etnologii, podobnie, jak wszyscy studiujący na Wydziale Historycznym, objęci są opieką materialną zgodnie z Regulaminem przyznawania pomocy materialnej studentom.

Rozdziału środków przeznaczonych na pomoc materialną dokonuje Wydziałowa Komisja Stypendialna złożona z pracowników uczelni (prodziekan ds. kształcenia i studentów, pracownik dziekanatu oraz trzech przedstawicieli studentów wytypowanych przez Wydziałową Radę Samorządu Studentów UG) powołana przez dziekana. Prorektor ds. Studenckich w porozumieniu z Parlamentem Studentów UG dokonuje podziału środków na poszczególne Wydziały, ustala próg dochodu na osobę w rodzinie studenta uprawniającego go do ubiegania się o świadczenia, ustala wysokość stawek stypendium socjalnego - w zależności od dochodu, ustala wysokość stawek stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych - w zależności od stopnia niepełnosprawności. Środki przeznaczone na świadczenia przydzielane są wydziałom w każdym semestrze, proporcjonalnie do liczby studentów uprawnionych do ich otrzymywania na Wydziale. Wydziałowa Komisja Stypendialna przyznaje się stypendia socjalne, mieszkaniowe, wyżywieniowe i zapomogi. Zapomoga jest przyznawana studentowi, który z przyczyn losowych znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej, z powodu: np. nieszczęśliwego wypadku, poważnej choroby, śmierci członka najbliższej rodziny, kradzieży itd. Wydziałowa Komisja Stypendialna dokonuje również rozdziału środków w ramach Stypendium Rektora dla najlepszych studentów. Przyznawane jest ono studentom, którzy uzyskali wysoką średnią ocen lub posiadają osiągnięcia naukowe, artystyczne lub wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie na szczeblu krajowym lub międzynarodowym. Stypendium Rektora przyznawane jest liczbie nie większej niż 10 % liczby studentów każdego kierunku.

Stypendium rektora, nie jest zdaniem studentów, odpowiednio motywujące. Jego kwota nie przekracza 300 zł. Studenci twierdzą, iż oferowana kwota nie jest adekwatna do włożonego nakładu pracy. Uczelnia nie oferuje dodatkowych funduszy stypendialnych przyznawanych wyróżniającym się studentom. Treść *Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów* studenci mogą znaleźć w dziekanacie Wydziału oraz na stronie internetowej. Przepisy regulaminu nie budzą wątpliwości.

Przedłożony podczas wizytacji wzorzec umowy uczelnia – student w sprawie odpłatności za studia jest sformułowany w sposób przejrzysty i zrozumiały. Podpisywany jest przez studentów studiujących stacjonarnie i niestacjonarnie. Wątpliwości budzi Art. 5. Pkt. 2 Umowy mówiący o możliwości podwyższenia wysokości opłat na kolejny rok akademicki z uzasadnionych przyczyn. Umowa podpiswana ze studentem dotyczy całego toku studiów i nie może zmieniać postanowień w trakcie jej trwania. Zapis taki godzi w interesy studenta i stawia Uczelnię w pozycji uprzywilejowanej. Powyższy artykuł jest analogiczny do klauzuli 1593 uznanej przez UOKiK za niedozwoloną.

Zauważalnym problemem jest odpłatność pobierana za tzw. przedmiot warunkowy. Według wykazu opłat za studia w Uniwersytecie Gdańskim studenci ponoszą opłatę za punkt jeden ECTS w wysokości 100 zł (w przypadku powtarzania przedmiotu), dodatkowo wskazana jest alternatywna opłata stała za powtarzanie semestralnie całego przedmiotu 600 zł. Taki podział jest niezrozumiały dla studentów. Koszty powinny być naliczane według jednego schematu znanego studentom. Dobrym rozwiązaniem byłoby ujednolicenie opłat i naliczanie ich wg

punktów ECTS. Dodatkowo koszty powtarzania (semestralnego) przedmiotu są zdaniem studentów stanowczo za wysokie. Minimum 500 zł za wpis warunkowy lub powtarzanie przedmiotu (1000 zł w skali roku) jest kwotą, która zdaniem studentów znacznie przewyższa ponoszone przez Uczelnię koszty kształcenia. Studentom zależałoby na zmniejszeniu wysokości opłat. Dodatkowo niezrozumiała wydaje się opłata w wysokości 85 zł ponoszona w przypadku „*ponownego rozpoczęcia studiów*”. Zgodnie z orzeczeniem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach (II SA/Ke 616/11) Uczelnia nie może pobierać opłaty za wznowienie w prawach studenta, tym samym za ponowne przyjęcie na studia. Istnieje również obawa, że opłata za powtarzanie semestru jest opłatą narzucaną na studentów, którzy nie oddali w terminie pracy dyplomowej (mimo zaliczenia seminarium) – z uwagi na to powinna ona zostać zlikwidowana.

Językiem prowadzonym na WH w ramach lektoratu jest przeważnie język zdawany na egzaminie maturalnym (tzn. język kontynuowany). Naukę języka obcego studenci oceniają dobrze. Uważają, że prowadzący są przygotowani do prowadzących zajęć a poziom nauki wyrównany. Lektorat prowadzony jest z podziałem na stopnie zaawansowania znajomości języka. Nauka języka obcego oceniana jest przez studentów pozytywnie.

Regulamin studiów UG stwarza możliwość indywidualizacji studiów. Obecni na spotkaniu studenci oceniają go dobrze. Uważają że w przypadku znalezienia się w szczególnej sytuacji życiowej nie mieliby problemów z indywidualizacją studiów.

Uniwersytet Gdański posiada platformę internetową tzw. portal studenta służący do obsługi procesu dydaktycznego. Studenci uważają go jednak za bezużyteczny z uwagi na brak aktualizacji informacji dotyczących kierunku etnologia. Mimo przeszkolenia wykładowców (w styczniu br.) studenci stwierdzają brak umieszczania przez nich aktualności na temat godziny konsultacji, ogłoszeń, sylabusów, elektronicznego indeksu. Pomimo zgłaszanych przez studentów uwag do Władz Instytutu, portal nadal jest zdaniem studentów niezupełniony w niezbędne informacje. Należałoby niezwłocznie uruchomić platformę i rozpocząć korzystanie z niej przez Instytut w celu ułatwienia wymiany informacji między prowadzącymi/Władzami a studentami.

Studenci Obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA nie posiadali informacji na temat biura karier i jego inicjatyw. BK powinno zwiększyć swoją promocję tak aby informacja o jego działalności i przedstawiane oferty docierały do studentów wszystkich kierunków.

Wydziałowy Samorząd Studencki UG jest słabo zaangażowany w życie kulturalne studentów, nie potrafi jednak wyjaśnić przyczyny tej sytuacji. Jednakże sam kontakt z władzami Wydziału ocenia dobrze. Deklaruje on także posiadanie swojego biura i otrzymywanie niezbędnego do funkcjonowania sprzętu.

W ramach Wydziału działa sześć Kół Naukowych. Dzięki temu studenci mają możliwość pogłębianiu wiedzy w różnych dziedzinach. Dodatkowo Studenckie Koło Młodych Etnologów pozawala na rozwój studentów poprzez przeprowadzanie dodatkowych zajęć w formie ćwiczeń, organizację konferencji i wyjazdów licznych inicjatyw itd. Studenci

popierają sposób działania koła i uważają je za bardzo przydatne. Podział środków finansowych pomiędzy Koła Naukowe jest zadaniem Samorządu Studenckiego, jednak oferowane kwoty są niewystarczające, zwłaszcza w przypadku działalności naukowo-badawczej. Członkom koła zależałoby na zwiększeniu budżetu, który znacznie ogranicza ich działalność m. in. naukową (publikacje, udział w konferencjach naukowych itd.)

Instytut oferuje studentom możliwości udziału w konferencjach oraz realizowanych projektach m. in. organizowanych przez SKNE. Studenci są zadowoleni z przedstawianej im oferty, podkreślając możliwość bieżącego poszerzania swoich umiejętności i rozwoju.

Funkcja opiekuna roku praktycznie nie istnieje w ramach Instytutu. Studenci nie znają swoich opiekunów lat i nie korzystają z ich pomocy.

System rozstrzygania sytuacji konfliktowych nie posiada formalnie przyjętych metod postępowania. Z wszystkimi problemami studenci udają się przeważnie do Dyrektora Instytutu lub Dziekana ds. Studenckich. Studenci nie widzą problemu w dotychczas stosowanych rozwiązaniach w zakresie rozpatrywania skarg i wniosków. Ogólna ocena studentów dot. systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej jest pozytywna.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zasady i procedury rekrutacji na studia są zdaniem studentów przejrzyste, nie dyskryminują żadnej grupy kandydatów.
- 2) System oceny osiągnięć studentów w Instytucie Archeologii i Etnologii jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania oraz zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen.
- 3) Wymiana międzynarodowa i krajowa studentów oceniana jest przez studentów słabo. Programy wymian stawiają zbyt wysokie wymagania związane z posiadanymi możliwościami i umiejętnościami językowymi studentów (np. posługiwanie się językiem litewskim). Wydział podejmuje działania w celu podniesienia efektywności wymian studenckich.
- 4) W ramach istniejących możliwości i zasobów Uczelnia udziela studentom znaczącej pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej, co studenci oceniają pozytywnie. Tym niemniej w opinii studentów wykaz opłat dodatkowych za studia posiada niedoprecyzowane zapisy a Wydział nie zapewnia wystarczającej liczby przedmiotów obieralnych. Także platforma internetowa służąca do pomocy w procesie dydaktycznym jest niewykorzystywana.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

1. Nad funkcjonowaniem poszczególnych kierunków oraz nad zapewnieniem jakości kształcenia na Wydziale Historycznym czuwa Dziekan, który m.in. powołuje Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, w skład którego wchodzi: Prodziekan ds.

Kształcenia jako przewodniczący, trzech przedstawicieli instytutów tworzących Wydział Historyczny, przedstawiciel Samorządu Studentów WH, reprezentant doktorantów oraz przedstawiciel pracowników administracyjnych, a także Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. Dziekan decyduje, w porozumieniu z Radą Wydziału, o treściach ankiet oraz zasadach ich przeprowadzenia, a następnie przedstawia sprawozdanie Rektorowi. Do kompetencji Dziekana należy również wydawanie zarządzeń dotyczących Wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, w których określa zadania i obowiązki prodziekanów, dyrektorów instytutów, oraz kierowników innych jednostek, terminy, zasady i procedury związane z oceną działalności nauczycieli akademickich i procedury związane z działalnością sfery administracyjnej uczelni. Natomiast Rada Wydziału ustala ogólne kierunki działalności Wydziału, uchwała plany, programy studiów oraz efekty kształcenia dla poszczególnych kierunków, zatwierdza roczne sprawozdanie z oceny własnej wydziału dla Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia.

Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, w skład którego wchodzi pracownicy naukowcy – reprezentanci poszczególnych instytutów oraz przedstawiciele studentów i doktorantów, czuwa nad planowaniem i wdrożeniem procedur zmierzających do poprawy jakości kształcenia na wydziale, ujednoliceniem procedur związanych z działalnością sfery administracyjnej uczelni mającej związek z jakością kształcenia (godziny pracy dziekanatów, sekretariatów, instytutów, katedr i zakładów, dostępność informacji związanej z tokiem kształcenia, prawidłowego układania planów zajęć, sposobu załatwiania indywidualnych spraw studenckich). Zespół opracowuje treści i koordynuje badania ankietowe przeprowadzane na Wydziale.

W poszczególnych instytutach, wchodzących w skład Wydziału Historycznego, wpływ na jakość kształcenia mają Rady Programowe, które dostosowują programy studiów do nowych uregulowań prawnych, opracowują opisy efektów kształcenia w odniesieniu do wszystkich kategorii: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Także w Instytucie Archeologii i Etnologii funkcjonuje Rada Programowa, która na bieżąco analizuje potrzeby programowe dostosowując programy studiów do nowych uregulowań prawnych i możliwości kadrowych. Rada czuwa nad realizacją programu i jakością kształcenia poprzez m.in. monitorowanie zajęć i metod kształcenia. Ocenia także wyniki przeprowadzonych badań ankietowych wśród studentów i absolwentów danego kierunku, realizuje bieżące zadania związane z poprawą systemu jakości kształcenia. Według deklaracji jej członków Rada zbiera się co roku w czerwcu i analizuje oceny zajęć w minionym roku akademickim oraz zatwierdza ofertę programową na rok następny. Wyniki prac Rady Programowej podlegają zaopiniowaniu przez Radę Instytutu Archeologii i Etnologii i Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. Wszystkie projekty nowych programów oraz zmian, które zostały opracowane przez Radę Programową są zgłaszane przez Dyrektora Instytutu Archeologii i Etnologii w formie wniosków do Rady Wydziału, która jest organem uchwałodawczym w tym zakresie. Warto podkreślić, że także sami pracownicy Zakładu Etnologii odbywają systematyczne spotkania ze studentami w celu omawiania problemów związanych z realizacją programu studiów. Dotyczy to również jakości

kształcenia, konstruowania programu studiów, praktyk zawodowych itd. Forum aktywności studenckiej jest również prężnie działające Koło Naukowe. Ponadto podkreślić należy autentyczne zainteresowanie potrzebą podnoszenia jakości kształcenia wśród pracowników i studentów, które odczuwa się w trakcie rozmów.

W materiałach przygotowanych na czas wizytacji PKA znajdują się wszystkie wymagane dokumenty dotyczące zapewniania jakości kształcenia, jednak jak wynika z rozmów z pracownikami niewielki zespół monitoruje jakość kształcenia przede wszystkim poprzez bieżące, bezpośrednie kontakty kadry ze studentami. Instytucja starosty roku, bardzo prężnie działające koło naukowe są partnerami w zakładowej debacie na temat poprawiania jakości kształcenia. Nieduże grono nauczycieli pozostaje w stałym kontakcie ze studentami i wszelkie proceduralne sposoby zapewniania jakości kształcenia wydają się być mniej znaczące od regularnych spotkań i dyskusji.

Sposobem pozwalającym na rzeczywiste udoskonalenie jakości kształcenia powinno być nie tyle usprawnianie dobrze funkcjonującego kontaktu kadry i studentów, ile polityka kadrowa polegająca na zatrudnianiu specjalistów z dziedzin objętych programem nauczania. Niedawne zatrudnienie dwóch nowych pracowników ze stopniem doktora (procedura jednego w toku) jest krokiem we właściwym kierunku, niemniej zespół powinien zostać jeszcze wzmocniony kadrowo.

Od tego roku na Wydziale Historycznym wydziałowej ankiecie ewaluacyjnej co semestr poddawani są wszyscy prowadzący. Kwestionariusz ankiety zawiera 14 pytań. Odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie posiadają sześciostopniową skalę. W ankiecie występują pytania zamknięte i otwarte, przez co studenci mogą przekazać anonimowo swoje uwagi oraz problemy z jakimi borykają się na zajęciach. Dodatkowo ankieta zawiera pytanie dotyczące pracowników administracyjnych, co należy uznać za dobrą praktykę Wydziału. Ankiety studenckie są anonimowe, a ich wypełnienie jest dobrowolne. Badanie przeprowadzane jest w formie elektronicznej.

Studenci nie zauważają, zmian wynikających z przeprowadzanej ankietyzacji, tym samym studenci nie mają poczucia, że proces ankietyzacji wpływa na poprawę konkretnych obszarów i podnoszenie jakości kształcenia na Wydziale. Wyniki ankiet ocenionych prowadzących nie są w żaden sposób prezentowane. Pozytywnym przejawem byłoby np. nagradzanie najlepiej ocenionych prowadzących dzięki czemu zauważalny byłby jej wpływ na jakość kształcenia a ankieta mogłaby stać się narzędziem mobilizującym część kadry naukowej.

Działania podjęte do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia należy ocenić pozytywnie. Program kształcenia jest spójny, sekwencyjny i zorganizowany według dwóch tropów (Ludy morza i Kaszubistyka). Przedmioty składające się na ten program są precyzyjnie opisane w zestandaryzowany sposób, mają właściwie przyporządkowane punkty ECTS, opisaną formę prowadzenia zajęć i formę ich zaliczenia, wiele z nich ma jasno zdefiniowane kryteria przyznawania oceny (formułowanej w skali 2 do 5). Większość metod weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów kształcenia jest prawidłowo dobrana do efektów zakładanych.

Analizy osiągniętych efektów kształcenia, stanowiące podstawę doskonalenia programu kształcenia dokonywane są na forum całego zespołu. Wyniki ankiet ewaluacyjnych przedstawiane są zespołowi przez Kierownika Zakładu, a szczególnych sytuacjach w indywidualnej rozmowie pomiędzy Kierownikiem i pracownikiem. Ten system można ocenić pozytywnie - sprawdza się w tak niewielkim zespole, pozwala kolektywnie wypracowywać lepsze rozwiązania i poprawiać jakość kształcenia.

Można zalecić powołanie Komisji Dydaktycznej, która zgodnie z grafiką rocznym monitorowałaby zapewnianie jakości kształcenia nadzorując analizę ankiet ewaluacyjnych, protokołów z hospitacji i proponując zmiany programowe lub dotyczące np. zmiany formy zaliczania przedmiotu. Komisja powinna na zebraniu zakładu referować wyniki swoich prac i poddawać pod dyskusję proponowane zmiany.

2. Interesariusze zewnętrzni to głównie muzea regionalne i inne instytucje kultury. Z racji krótkiego okresu kształcenia w zakresie etnologii współpraca z nimi jest na etapie inicjalnym, stąd nie dopracowano się jeszcze form, treści i zakresu ich udziału w procesie zapewnienia jakości kształcenia. Przedstawione wstępne wrażenia i opinie w tym względzie pracowników Zakładu Etnologii wskazują jednak na potencjalną znaczną ich rolę w tym zakresie. Jest to ważne, skoro interesariusze ci mogą stać się pracodawcami części absolwentów.

Wprawdzie najważniejszymi interesariuszami wewnętrznymi zawsze powinni być studenci, ale na wizytowanym kierunku udział ich jest zdecydowanie mniejszy, gdyż w Wydziałowym Zespole ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia posiadają oni swojego reprezentanta jako przedstawiciela Samorządu Studentów Wydziału Historycznego, obok reprezentanta doktorantów. Jednakże ów Zespół jest 7 osobowy i składa się ponadto z Prodziekana ds. Kształcenia jako przewodniczącego, trzech przedstawicieli instytutów tworzących Wydział Historyczny oraz przedstawiciela pracowników administracyjnych. Zespół powoływany jest na okres kadencji władz Wydziału z możliwością uzupełniania składu w trakcie trwania kadencji. Do jego zadań należy min. koordynowanie działań rad programowych wynikających z bieżących potrzeb Wydziału związanych z jakością kształcenia.

Liczba przedstawicieli studentów i doktorantów w Senacie UG oraz Radzie Wydziału spełnia wymogi określone w art. 61 ust. 3 oraz art. 67 ust. 4 Ustawy. Studenci stanowią ponad 20% składu ww. organów.

Według Regulaminu Studiów studenci uczestniczą w działaniach związanych z wewnętrznym systemem jakości kształcenia. Niepokojący jest jednak brak wiedzy Wydziałowego Samorządu Studentów na temat możliwości jakie posiadają w kształtowaniu jakości kształcenia na Uczelni (np. członkowie nie brali udziału w tworzeniu kwestionariusza ankiety prowadzących). Członkowie Samorządu Studentów twierdzą, że otrzymują od Władz Wydziału i Uczelni najważniejsze informacje dotyczące działań podejmowanych przez Jednostkę, jednak ich realny wpływ na jakość kształcenia jest praktycznie niewidoczny.

Z przeprowadzonych rozmów i analizy dokumentacji wynika, iż członkowie Samorządu Studentów mają nieznaczny wpływ na funkcjonowanie Systemu Zapewnienia Jakości

Kształcenia. Przedstawiciele studentów są członkami zespołów związanych z działaniem systemu np. w Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, a także Rady Wydziału. Problemem jest brak studentów w Instytutowych Radach Programowych, które są odpowiedzialne m. in. za tworzenie planów i programów studiów. Władze Instytutu pozyskują jednak informacje od studentów na temat proponowanych programów kształcenia poprzez opiniowanie przez Koło Naukowe lub przekazywanie proponowanych zmian. Tym samym w programach studiów dokonywane są zmiany uwzględniające opinie studentów np. zmiany w odbywaniu praktyk studenckich - obecnie studenci mają możliwość wyboru jednej spośród dwóch oferowanych form praktyki zawodowej. Studenci obecni w pozostałych zespołach swoją funkcję określają jako doradczą.

Przedstawiciele Wydziałowego Samorządu Studentów kontakt z Władzami uważają za bardzo dobry. Należałoby jednak poprawić komunikację (przekaz informacji) między studentami (którzy nie są uświadamiani w podejmowanych przez samorząd działaniach) a samorządem studentów, zwłaszcza w zakresie działań Wydziału dotyczących zapewniania jakości kształcenia.

Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego jest tylko częściowo zaangażowana w proces podnoszenia jakości kształcenia na WH. Brak widocznych działań związanych z udoskonalaniem procesu kształcenia z udziałem WRSS oraz jego współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Podczas rozmowy Samorząd Studentów podkreślał, że wynika to z braku czasu oraz dopiero rozpoczynanej działalności nowo wybranej kadencji Przedstawicieli Studentów.

Wydziałowy Samorząd Studentów nie bierze udziału w procesie podnoszenia jakości kształcenia np. poprzez rozmowy ze studentami, opiniowanie programów kształcenia, co należałoby niezwłocznie zmienić. Władze dotychczas nie aktywizowały WRSSu w celu zwiększenia wpływu studentów na jakość kształcenia. Należałoby niezwłocznie uświadomić Członków Wydziałowego Samorządu Studentów o obowiązkach oraz idei funkcjonowania.

Dobłą praktyką byłoby przeprowadzanie przez Samorząd Studencki „Szkolenia z praw i obowiązków studenta”, do którego prawo ma każdy student – zgodnie z Art. 170 ust. 2, dzięki któremu zwiększona zostałaby świadomość Studentów dotycząca ich praw i obowiązków.

Reasumując: Struktura zarządzania jakością jest przejrzysta, jednak za mały jest w niej udział studentów jako elementu mającego wpływ na jej budowę, po części z małego zaangażowania samych przedstawicieli studentów. Z uwagi na istotę studenta w działaniach WSZ (podnoszeniu jakości kształcenia) należałoby zaktywizować studentów do udziału w procesach dotyczących jakości kształcenia.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+/-	+/-	+	+	+
umiejętności	+	+/-	+	+	+	+/-
kompetencje społeczne	+	+/-	+	+	+	+/-

- + - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
 +/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
 - - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów i dokonuje systematycznej oceny efektów kształcenia, jednakże za mały jest w nim udział studentów. Wyniki tej oceny mają podstawowy wpływ na proponowane zmiany w programach studiów.
- 2) Nie powstały jeszcze jednoznaczne zasady udziału interesariuszy zewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia, choć widać ich przyszłą rolę. Interesariusze wewnętrzni są w ten proces włączeni, jednakże udział studentów powinien być większy (m.in. brak ich w podstawowych gremiach wpływających na jakość kształcenia tj. w Radach Programowych. Polityka informacyjna związana działaniem systemu jakości (w tym ankietyzacji) jest niewystarczająca dla studentów, podobnie jak nie zauważają oni działalności samorządu studenckiego.

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów		X			

4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna			X		
6	prowadzenie badań naukowych ²		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się			X		
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		

Zespół Wizytujący PKA po zapoznaniu się z wytworzoną przez Wydział Historyczny dokumentacją z jednej strony, z drugiej, po przeprowadzeniu szeregu spotkań z różnymi grupami interesariuszy wewnętrznych a także na podstawie hospitacji zajęć i treści prac dyplomowych (w tym etapowych) stwierdza, że założone przez Jednostkę efekty kształcenia w chwili obecnej są w bardzo dużym stopniu uzyskiwane. Pozytywnie także należy ocenić perspektywy rozwoju ocenianego kierunku *etnologia*. Jednostka posiada i wdrożyła wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, który w postaci dotychczasowej trudno jednakże uznać za wysoce efektywny. Mając na względzie dążenie nie tylko kierownictwa Jednostki ale także interesariuszy wewnętrznych, w tym przede wszystkim studentów, do kształtowania postaw wysokiej jakości kształcenia Zespół Oceniający PKA uważa za niezbędne wprowadzenie następujących działań do istniejącego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia:

1. Poszerzenie grona interesariuszy zewnętrznych wraz z niezbędnym sformalizowaniem procesu współpracy oraz zapewnieniem im możliwości prezentacji opinii o planach i programach studiów;
2. Włączenie jako interesariuszy wewnętrznych studentów do Rady Programowej Instytutu Archeologii i Etnologii, która prowadzi analizy zgodności kształcenia, metod jego realizacji i efektów kształcenia;
3. Dalsze wzmocnienie kadrowe kierunku gwarantujące z jednej strony jego stabilizację kadrową, z drugiej, jego zakładany rozwój;
4. Rozważenie możliwości zwiększenia w programie studiów liczby godzin ćwiczeń terenowych mających istotny wpływ na zakładane efekty kształcenia, przede wszystkim na rozwój umiejętności i kompetencji społecznych studentów etnologii;

² Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

4. Zwiększenie wymiany międzynarodowej i krajowej studentów, zwłaszcza najbardziej uzdolnionych;
5. Uaktywnienie działalności samorządu studenckiego;
6. Pilne wyodrębnienie księgozbioru etnologicznego w ramach Biblioteki Historii Kultury;
7. Modernizacja bazy dydaktycznej włącznie z pokojami kadry nauczającej;
8. Z chwilą wypromowania pierwszych absolwentów rozpoczęcie procesu badania ich losów.

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
5. Infrastruktura dydaktyczna		X			
7. System wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8. Wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Przewodniczący Zespołu Oceniającego PKA dokonującego akredytacji programowej kierunku *etnologia* na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Gdańskiego w dniach 13-16 marca 2013 r. zapoznał się szczegółowo z nadesłanymi uwagami do Raportu PKA z powyższej wizytacji przedstawione przez Dziekana Wydziału i Kierownika Zakładu Etnologii, a przekazanymi przy piśmie Prorektora Uniwersytetu Gdańskiego z dn. 5 lipca 2013 r.

Zaprezentowane w nich dodatkowe informacje i wyjaśnienia uzasadniają zmianę uprzednio sformułowanych ocen ze **znaczaco** na **w pełni** trzech kryteriów: 5. Infrastruktura dydaktyczna; 7. System wsparcia studentów w procesie uczenia się oraz 8. Wewnętrzny system zapewnienia jakości.

Ad. Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna

Wcześniejsza, niższa ocena wynikała przede wszystkim z braków lokalowych i sprzętowych wizytowanego kierunku *etnologia*. Jak wynika z informacji przekazanych w dokumencie „Uwagi do raportu z wizytacji ...”, planowana w ramach Instytutu Historii UG konsolidacja kierunków studiów, spowoduje zwolnienie pomieszczeń przy ul. Bielańskiej 5, zajmowanych obecnie przez kierunki *Religioznawstwo* i *Niemcoznawstwo* i przekazanie ich na potrzeby *etnologii*. Trwają jednocześnie prace na udostępnieniem i poszerzeniem zasięgu połączenia z Internetem poprzez WiFi w budynku zajmowanym przez *etnologię*.

Ponadto w celu usprawnienia procesu badawczego zakupiono dyktafony (podstawowy sprzęt w pracy z respondentami), które mają ułatwiać i zarazem dokumentować badania studentów.

Jednocześnie władze Wydziału Historycznego przygotowały plany budowy windy na potrzeby osób niepełnosprawnych (łącznie z wytyczeniem miejsca) i czynią starania mające na celu jak najszybsze dostosowanie budynku do potrzeb grupy osób niepełnosprawnych ruchowo.

Ad. 7. System wsparcia studentów w procesie uczenia

Należy stwierdzić, że w zakresie tegoż kryterium kierownictwo Wydziału i Zakładu Etnologii w dużym stopniu podzieliło ocenę przedstawioną przez Zespół Oceniający PKA i pozytywnie odniosło się do propozycji podjęcia dodatkowych działań nakierowanych na wsparcie studentów *etnologii* w procesie uczenia. I tak celem rozwoju międzynarodowej współpracy studenckiej zadeklarowano zorganizowanie spotkania informacyjno-promocyjnego studentów gdańskiej *etnologii* z ogólnopolskim koordynatorem programu MOST. Rozpoczęto intensywne prace nad stworzeniem księgozbioru etnologicznego, obejmującego zarówno publikacje zwarte, jak i czasopisma polskie i zagraniczne, który będzie zlokalizowany w Bibliotece Historii Kultury w gmachu przy ul. Bielańskiej 5, siedzibie Instytutu Archeologii i Etnologii, w którym odbywają zajęcia studenci kierunku *etnologia*. Ponadto podjęto działania mające na celu dalsze usprawnienia platformy internetowej UG (Portal Student/Panel Nauczyciela), która ułatwia studentom bieżącą orientację w organizacji dydaktyki kierunku i bardziej widoczne będą w nowym r. ak. 2013/14.

Ad. 8. Wewnętrzny system zapewnienia jakości.

W swojej odpowiedzi na Raport Zespołu Oceniającego PKA kierownictwo Wydziału i Zakładu Etnologii zadeklarowało dążenie do poprawy procesu ankietyzacji młodzieży studenckiej. Temu celowi mają służyć prace nad powołaniem kierunkowej komisji dydaktycznej oraz przygotowaniem wewnętrznego systemu monitorowania zajęć, tj. ankietyzacji i hospitacji. Przyszłe ankiety oceny zajęć zostaną przygotowane we współpracy z przedstawicielami studentów kierunku *etnologia*. Należy podkreślić, że władze Wydziału i dążąc do ciągłego podnoszenia jakości kształcenia na kierunku *etnologia* podjęły decyzję (postulowaną przez ZO PKA) o włączeniu do Rady Programowej Zakładu Etnologia od roku

ak. 2013/14 przedstawicieli studentów (po jednym z pierwszego i drugiego stopnia studiów) w celu faktycznego uczestnictwa w procesie oceny jakości realizowanego programu studiów. W przekonaniu Zespołu Oceniającego PKA istotne jest, że władze wydziału i kierunku po wizytacji podjęły jeszcze większe i konkretne starania mające na celu zwiększenie wpływu interesariuszy zewnętrznych na program oraz ocenę jakości kształcenia na kierunku *etnologia*, co w najbliższym czasie powinno zaowocować podpisaniem stosownych umów określających zasady współpracy i odpowiedzialności obu stron za proces kształcenia na kierunku *etnologia*.

Jednocześnie Zespół Oceniający PKA stoi na stanowisku, że pomimo podwyższenia stopnia spełnienia kryterium 8 ze **znacząco** na **w pełni**, wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia powinien być przedmiotem stałego, systematycznego udoskonalania oraz oceny dokonywanej przez stosowne gremia uniwersyteckie, zawsze obowiązkowo z udziałem interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.